

T.C.

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA EĞİTİMİ BİLİM DALI

**YATILI BÖLGE ORTAOKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN
ERGENLERİN EBEVEYNE, AKRANA VE OKULA BAĞLANMA
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

NADİRE TOPÇU

BOLU-2019

T.C.

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA EĞİTİMİ BİLİM DALI

**YATILI BÖLGE ORTAOKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN
ERGENLERİN EBEVEYNE, AKRANA VE OKULA BAĞLANMA
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Nadire TOPÇU

Danışman

Prof. Dr. Zeynep Deniz YÖNDEM

BOLU, HAZİRAN-2019

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Nadire TOPÇU tarafından hazırlanan “Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne Akrana ve Okula Bağlanma Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. (19.06.2019)

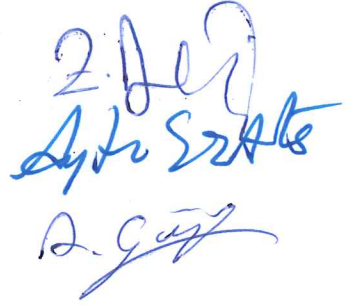
Akademik Unvan ve Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Zeynep DENİZ YÖNDEM

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ayten EREN ARTAN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Abdi GÜNGÖR

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Türkan ARGON
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne, Akrana ve Okula Bağlanma Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

19/06/2019

Nadire TOPÇU

Bu tezi hayatın tüm beklenmediklerine rağmen kendisini asla terk etmeyen KENDİM'e
ithaf ediyorum...

TEŞEKKÜR

Tezimi hazırlama sürecinde anlayışını, desteğini ve rehberliğini esirgemeyen tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Zeynep Deniz YÖNDEM'e en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum. Ayrıca tez jüri üyelerim Dr. Öğr. Üyesi Ayten EREN ARTAN ve Dr. Öğr. Üyesi Abdi GÜNGÖR'e değerli katkılarından dolayı ayrı ayrı teşekkür ederim. Yine tüm eğitim yaşantım süresince bilgi ve deneyimlerini aktaran, bana emek harcayan ve bugünlere gelmemi sağlayan saygıdeğer hocalarıma ayrı ayrı teşekkür ederim.

Her zaman desteklerini yanımda hissettiğim ve bilgi paylaşımlarından zaman zaman yararlandığım arkadaşlarım Ömer ZENGİN, Ensar Abdullah GÖKALP, Gülsen ŞAHİNLER ve Ayşegül AKKAN'a; ayrıca hayatım boyunca yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen tüm aileme ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca destek ve sevgilerini her zaman hissettiğim annem Melek TOPÇU ve babam Yılmaz TOPÇU, kardeşlerim Ömer Salih TOPÇU ve Songül TOPÇU'ya minnettarım.

Nadire TOPÇU

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN	i
İTHAF	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar DİZİNİ	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	x
ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xiii
I. BÖLÜM	
1. Giriş	1
1.1.Problem Durumu	1
1.1.1.Problem cümlesi	5
1.1.1.1.Alt problemler.....	5
1.2.Araştırmanın Amacı.....	6
1.3.Araştırmanın Önemi	6
1.4.Sınırlılıklar	8
1.5.Sayıtlar	8
1.6.Tanımlar	8
II. BÖLÜM	
2. Kuramsal Temeller ve İlgili Alan Yazın	10
2.1.Bağlanma ile İlgili Kuramsal Temeller	10
2.1.1.Psikanalitik kuram ve bağlanma	10
2.1.2.Bowlby ve bağlanma kuramı.....	13
2.1.3.Ainsworth'un bağlanma ile ilgili görüşleri	16
2.2. Ergenlik Döneminde Bağlanma	17
2.3. İlgili Araştırmalar	21
2.3.1.Yurt dışı araştırmaları	21
2.3.2.Yurt içi araştırmaları	25
III BÖLÜM	
3.Yöntem	34

3.1.Araştırma Modeli.....	34
3.2.Evren ve Örneklem.....	34
3.3.Veri Toplama Araçları.....	38
3.3.1.Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri (EABE).....	38
3.3.2.Çocuk ve Ergenler İçin Okula Bağlanma Ölçeği (OBÖ-ÇE).....	39
3.3.3.Bilgi Toplama Formu.....	40
3.4.Verilerin Toplanması.....	40
3.5.Verilerin Analizi.....	41
IV. BÖLÜM	
4.Bulgular.....	43
4.1.Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne, Akrana, Okula Bağlanma Düzeylerinin Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	43
4.1.1.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana, okula bağlanma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular.....	44
4.1.2.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana, okula bağlanma düzeylerinin yaş değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular.....	45
4.1.3.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana, okula bağlanma düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular.....	48
4.1.4.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana, okula bağlanma düzeylerinin anne ve babanın birlikteliğine göre incelenmesine ilişkin bulgular.....	50
4.2. Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne, Akrana, Okula Bağlanma Düzeylerinin Yatılı ya da Gündüzlü Öğrenim Görmelerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	51
4.3.Yatılı Bölge Ortaokullarında Yatılı Olarak Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne, Akrana, Okula Bağlanma Düzeylerinin, Yatılı Öğrenim Görme ile İlgili Özelliklere Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	52

4.3.1.Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana, okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma süresine göre incelenmesine ilişkin bulgular	52
4.3.2.Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana, okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma sebebine göre incelenmesine ilişkin bulgular	54
4.3.3.Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana, okula bağlanma düzeylerinin yatılı okula gelme isteğine göre incelenmesine ilişkin bulgular	55
4.3.4.Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana, okula bağlanma düzeylerinin ailenin ziyaret etme sıklığına göre incelenmesine ilişkin bulgular	56
4.4. Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne, Akrana, Okula Bağlanma Puanları Arasında İlişkinin İncelenmesine İlişkin Bulgular	58
V. BÖLÜM	
5.Tartışma, Sonuç ve Öneriler	60
5.1.Tartışma	60
5.1.1.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması.....	61
5.1.2.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yaş değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması.....	62
5.1.3.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması	63
5.1.4.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin anne ve babanın birlikteliğine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması.....	64
5.1.5.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması.....	64

5.1.6.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma süresine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması	65
5.1.7.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma sebebine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması	66
5.1.8.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı okula gelme isteğine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması	67
5.1.9.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin ailenin ziyaret etme sıklığına göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması.....	67
5.1.10.Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma puanları arasındaki ilişkinin incelenmesine ilişkin bulguların tartışması.....	68
5.2.Sonuç ve Öneriler	68
KAYNAKÇA.....	73
EKLER	93
Ek-1. Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri (EABE) Örnek Maddeler	87
Ek-2. Çocuk ve Ergenler İçin Okula Bağlanma Ölçeği(OBÖ-ÇE) Örnek Maddeler.	88
Ek-3. Bilgi Toplama Formu	89
Ek-4. Milli Eğitim Onay Formu	90
Ek-5. Gönüllü Katılımcı Bilgi Formu.....	91
Ek-6. Etik Kurul Onay Formu.....	92
ÖZGEÇMİŞ	93

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Araştırma katılımcılarının okul ile ilgili özelliklere göre dağılımı	35
Tablo 3.2. Araştırma katılımcılarının demografik özelliklere göre dağılımı.....	36
Tablo 3.3. Ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma puanlarına ilişkin çarpıklık, basıklık testi sonuçları	41
Tablo 4.1. Yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesine ilişkin t testi sonuçları	44
Tablo 4.2. Yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yaş değişkenine göre incelenmesine ilişkin ANOVA testi sonuçları.....	45
Tablo 4.3. Yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin anneye ve babaya bağlanma düzeylerinin yaş değişkenine göre incelenmesine ilişkin Scheffe testi sonuçları.....	46
Tablo 4.4. Yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yaş değişkenine göre incelenmesine ilişkin Scheffe testi sonuçları.....	47
Tablo 4.5. Yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin anneye, babaya, akrana, ve okula bağlanma düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin ANOVA testi sonuçları	48
Tablo 4.6. Yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin akrana ve okula bağlanma düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesine ilişkin Scheffe testi sonuçları	49
Tablo 4.7. Yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin anne ve babanın birlikteliğine göre incelenmesine ilişkin t testi sonuçları	50
Tablo 4.8. Yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin anne, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine göre incelenmesine ilişkin t testi sonuçları.....	51
Tablo 4.9. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma süresine göre incelenmesine ilişkin ANOVA testi sonuçları.....	53

Tablo 4.10. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin akrana bağlanma düzeylerinin yatılılık süresi göre incelenmesine ilişkin Scheffe testi sonuçları	54
Tablo 4.11. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma sebeplerine göre incelenmesine ilişkin t testi sonuçları.....	55
Tablo 4.12. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin, yatılı okula gelme isteğine göre incelenmesine ilişkin t testi sonuçları.....	56
Tablo 4.13. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin ailenin ziyaret etme sıklığına göre incelenmesine ilişkin ANOVA testi sonuçları.....	57
Tablo 4.14. Yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin anneye ve babaya bağlanma düzeylerinin ailenin ziyaret sıklığı göre incelenmesine ilişkin Scheffe testi sonuçları...	58
Tablo 4.15. Yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma puanları arasındaki ilişkinin incelenmesine ilişkin Korelasyon testi sonuçları	59

KISALTMALAR DİZİNİ

- YBO : Yatılı Bölge Ortaokulu
EABE : Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri
OBÖ-ÇE : Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği
SAS : School Attachment Scale

ÖZET

YATILI BÖLGE ORTAOKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN ERGENLERİN EBEVEYNE AKRANA VE OKULA BAĞLANMA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Topçu, Nadire

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışman Eğitim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Zeynep Deniz YÖNDEM

Mayıs-2019, xiv + 93 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin demografik niteliklerine, yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine, yatılı öğrenim görme ile ilgili bazı özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektedir. Araştırma genel tarama modeline göre yürütülmüştür. Araştırmanın evreni 2017-2018 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde Kastamonu iline bağlı yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen, 5 farklı yatılı bölge ortaokulunda ve farklı sınıf düzeyinde öğrenim gören, yaş ortalaması $\bar{X} = 11,50(S= 0,79)$ olan, 268 ergenden (136 kız, 132 erkek) oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri, Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Bilgi Toplama Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi, tek yönlü varyans analizi ve anlamlı çıkması durumunda Scheffe testi teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca yatılı bölge ortaokullarında

öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda; ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin demografik niteliklerden; yaşa, sınıf düzeyine, anne babanın birlikteliğine, yatılı ya da gündüzlü olup olmamaya, yatılı kalma süresine, yatılı kalma sebebine, yatılı okula gelme isteğine, ailenin ziyaret etme sıklığına göre farklılık gösterdiği ancak cinsiyete göre farklılık göstermediği bulunmuştur. Ayrıca yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma puanları arasındaki ilişkiler incelendiğinde anneye bağlanma ile babaya bağlanma arasında pozitif, benzer şekilde akrana ve okula bağlanma arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, Ebeveyne Bağlanma, Akrana Bağlanma, Okula Bağlanma, Yatılı Bölge Ortaokulu.

ABSTRACT**THE SURVEY OF PARENTS, PEERS AND SCHOOL'S ATTACHMENT
LEVELS OF ADOLESCENTS IN THE REGIONAL BOARDING SECONDARY**

Topçu, Nadire

Master Thesis

Department of Educational Sciences

Counseling and Guidance Psychology Program

Supervisor: Prof. Dr. Zeynep Deniz YÖNDEM

May-2019, xiv + 93 Pages

The purpose of this study is to determine whether the adolescents studying at boarding regional secondary schools have different characteristics in their attachment to their parents, peers or schools depending on their personal or demographic characteristics or being boarding or extern and also some other characteristics related to them. The research has been carried out according to the general screening model. The universe of the study consists of adolescents studying at the boarding regional secondary schools in kastamonu province in spring semester of the 2017-2018 academic year. The sample of the study has consisted of 268 adolescents (136 girls, 132 boys) from different grade levels determined by appropriate sampling method . with a mean age of $\bar{X} = 11.50$ ($S = 0.79$) of 13 different boarding regional secondary schools. As a data collection tool; the parent-friend attachment inventory, school attachment scale for children and adolescents and the Information Collection Form prepared by the researcher have been used. In the analysis of the data t-test, one-way analysis of variance and Scheffe test techniques have been used. In addition, Pearson Correlation Analysis has been used to determine the relationship among the scores of attachment to

the parents, peers and school of adolescents attending boarding regional secondary schools.

As a result of the survey; it has been found that the levels of adolescents' attachment to mother, father, peer and school has differed according to the age, class level, parenting, being boarding or extern, length of boarding duration, reason of staying in boarding, willingness to attend boarding school and frequency of family visiting whereas it has not differed according to gender. In addition, when the relationships among the attachment scores to the mother, father, peer and school have been examined, it has been seen that there has been a positive and significant relationship between the attachment to the mother and father similar to the relationship between attachment to the peer and school.

Keywords: Attachment, Parent Attachment, Peer Attachment, School Attachment, Boarding Regional Secondary School.

I.BÖLÜM

1. Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, amacı, önemi, sınırlılıkları, sayılıları ve ilgili kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

İnsanlar yaşamlarında başkalarıyla ilişki kurma, etkileşim içerisinde olma ihtiyacı içerisinde dirler (Kılınç ve Sevim, 2005). Kişi iletişim içerisinde olduğu insanlarla aidiyet ilişkisi kurar. Aidiyet, insanın kendisini yakın hissettiği kişilerle kurduğu duygusal bir bağıdır (Güneş, 2015). İlk bağ, doğumla birlikte aile içerisinde başlar. Bağlanma, ebeveyn ile bebek ilişkisinin dikkate alınması gereken önemli bir boyutudur (Şahin ve Sürücü, 2011). Anne ve baba ile kurulan ilişkinin önemi John Bowlby'nin öncülüğünü yaptığı bağlanma kuramı ile araştırma gündemine alınmıştır ve bu konudaki çalışmalar halen devam etmektedir. Bowlby (1973) yaşamın ilerleyen dönemlerindeki kişilerarası ilişkilerin bebeklik ve çocukluk döneminde ebeveyn ile kurulan ilk ilişkilerden, bağlardan, aidiyet durumlarından nasıl etkilendiğini açıklamaya çalışmıştır.

Bowlby (1973)'nin bağlanma kuramına göre, çocuğa bakım veren kişinin davranışları çocuk tarafından bilişsel olarak kodlanır ve bu kodlamalar 'içsel çalışan modeller' olarak adlandırılır. Buna göre, çocuk erken dönem ilişkilerinde; sevgi, ilgi, şefkat içeren tutum ve yaklaşımlarla karşılaştığında kendini değerli ve önemli bir kişi

olarak algılamaktadır. Bağlanma ihtiyacı yeterince karşılanmadığında çocuğun kendisine ilişkin algısı zayıf ve olumsuz olmaktadır (Burger, 2006). Bowlby (2012)'e göre anne ve çocuk arasındaki bağlanma ilişkisi ruh sağlığı açısından kritik öneme sahiptir.

Bağlanma özellikleri her gelişim döneminde farklılık göstermektedir. Örneğin; çocuklukta bakım verene ihtiyaç duyulurken ergenlikte akranlarla yakın ilişkilere daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Ergenliğin bağlanma ilişkileri yönünden bir bakıma geçiş dönemi olduğu kabul edilmektedir (Doğan, 2016). Ergen bu dönemde hem ilk bakım verene daha az bağımlı olmaya çalışmakta hem de hayatına giren yeni insanlarla bağlanma eğilimi içerisine girmektedir. Ancak bu durum ergenlerin anne ve babalarının daha az önemli olduğu anlamına gelmemektedir. Ergenlik döneminde birey toplumsal, bedensel, bilişsel ve sosyal olarak pek çok değişim geçirmekte ve çeşitli sorunlar yaşamaktadır. Ergenlik dönemi bedensel ve bilişsel değişimler yanında aynı zamanda sosyal gelişim ve topluma uyum dönemidir (Yavuzer, 2001). Bu dönemin rahat bir şekilde atlatılması için çocukluk dönemindeki bağların özelliği önemli olmaktadır. Gelişimsel görevlerin sorunsuz bir şekilde yerine getirilmesi için ergenlik öncesi dönemde anne ve baba ile kurulan ilişkinin niteliği önemlidir (Damarlı, 2006).

Aile, anne-baba ve çocuklardan oluşan, ilk ve en küçük sosyal gruptur. Bu nedenle aile bireyin sosyalleşmesinde önemli düzeyde etkisi olan bir kurumdur (Kulaksızoğlu, 2004). Her ne kadar çocuğa ilk bakım veren kişi temelde anne olarak algılansa da, bağlanma ile ilgili daha sonraki çalışmalarda, babanın anne ile birlikte bakım veren olduğu ve bu nedenle babaya bağlanmanın da önemli olduğunu vurgulanmıştır (Lamb, 2010). Bu konudaki araştırmalar babanın çocuğun bakım sürecine katılmasının çocukların bağlanma durumlarını olumlu yönde etkilediğini ve özellikle baba ilgisinin çocukların güvenli bağlanmasında etkili olduğunu göstermektedir (Grossmann ve diğerleri, 2002).

Okul çocuğun aileden sonra yeni bağlar kurduğu, gelişimini önemli ölçüde etkileyen ortamlardan biridir (Güven, 1996). Çocuklar okula başlamayla birlikte zamanlarının büyük bir kısmını okulda öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla geçirmektedir (Kızmaz, 2006). Maddox ve Prinz (2003) okula bağlanmayı, kişinin kendisini okula ait hissetmesi ve okulda güvende hissetmesi; Goodenow ve Grady (1993) ise kişinin okuldaki diğer bireyler tarafından ne kadar desteklendiğine ilişkin kişisel duygu durumu olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlamalara bakıldığında okula bağlanmada okuldaki öğretmenlerin, diğer çalışanların ve akranların etkili olduğu görülmektedir. Özellikle ergenlik döneminde okul programlarında çeşitliliğin artması, ergenlerin okulda daha fazla zaman geçirmesi, okulun ergenler üzerindeki etkisini daha da artırmaktadır.

İlkokul sonrası ortaokul süreci ders yükünün arttığı, sınıf öğretmenliğinden branş öğretmenliğine geçildiği, aynı zamanda çocukların ergenlik değişimlerine uyum sağlamaya çalıştığı zorlu bir dönemdir (Karababa ve Oral, 2018). Okula bağlanma çocuk ve ergenlerin iyi oluşlarını etkilemektedir (Savi Çakar, 2011). Okulunu sevmeyen öğrencilerin akademik başarılarının daha düşük düzeyde olduğu, problemleri davranışlar göstermeye daha fazla eğilimli oldukları, psikosomatik belirtileri daha fazla gösterdikleri ve yaşam kalitelerinin daha düşük olduğu raporlaştırılmıştır (Jessor, 1991). Benzer şekilde akarana güvenli bağlanmanın özsaygıyla olumlu yönde (Bayraktar ve diğerleri, 2009), depresyon ve saldırganlıkla olumsuz yönde ilişkili olduğu (Laible, 2000) belirtilmiştir.

Alan yazında yatılı okullardaki öğrencilerin araştırma grubu olarak incelendiği çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu konuda yapılan araştırmaların bazılarında öğrenci, öğretmen ve yönetici görüşlerine dayanarak okulların kalitesinin artırılması konusuna odaklanılmış, derslik ve yatakhanelerin fiziki donanımlarının iyileştirilmesi ve aile desteğinin artırılmasına yönelik öneriler sunulmuştur (Gökçer, 2011; İnal ve Sadık, 2011; Köroğlu, 2009; Şenol ve Yıldız, 2009; Yılmaz, 2012). Yatılı okullardaki öğrencilerin birtakım psikolojik özelliklerine yönelik araştırmalarda ise, Arıcı (2005), yatılı ve ailesi ile kalan lise öğrencilerinin atılganlık, sosyal destek ve başarılarını

karşılaştırmış ve ailesi ile kalan öğrencilerin daha atılgan, aile ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeylerinin ve başarılarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bir başka araştırmada ise (Güven, 1996) yatılı öğrenim görenlerin gündüzlü öğrenim görenlere oranla benlik algılarının daha düşük düzeyde olduğu belirtilmiştir. Ay(2004) ise yatılı öğrencilerin kendine dönük ve antisosyal saldırganlık düzeylerinin normal eğitim görenlere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Yatılı okullarda öğrenim gören ergenler, ebeveynlerinden erken dönemde ayrıldıkları ve okul ortamında daha fazla zaman geçirdikleri için yatılı okullarda bağlanma konusu ayrı önem kazanmaktadır. Yatılı okullar, bir bakıma eğitim öğretim sorumluluklarına ek olarak temelde ailelerin sorumluluğunda olan bakım sorumluluğunu üstlenmektedir (Narmanlıoğlu, 1985). Yatılı ortaokul öğrencilerinde bağlanmanın incelendiği bir araştırmada (Kaya, 2010), yatılı olan ve olmayan öğrencilerin güvenli bağlanma ile kaygılı bağlanma stillerinde fark olmadığı; ancak yatılı kalan öğrencilerde kaçınan bağlanma stillinin yatılı kalmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aynı araştırmada öğrencilerin okuldan memnuniyeti, okula gelme ile ilgili istekliliği gibi özelliklerine göre bağlanma stillerinde farklılık olduğu, aileleri tarafından sıklıkla ziyaret edilen öğrencilerin güvenli bağlanma stillerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu gibi bulgular raporlaştırılmıştır. Alan yazındaki bu bulgular, yatılı öğrenim gören ergenlerin bağlanma özelliklerinin, hatta benlik algısı düşüklüğü, aileden alınan destek yetersizliği gibi bağlanma ile ilgili olabilecek özelliklerinin farklılık gösterdiğini yansıtmaktadır. Burada sunulan ergenlik döneminde bağlanma ilişkilerinin değişim gösterdiği yönündeki kuramsal bilgilere ve yatılı okullarda öğrenim gören ergenlerin psikolojik özellikleri ve bağlanma ile ilgili özelliklerinin farklılık gösterdiğine yönelik araştırma bulgularına dayanak, ebeveyne, okula ve akrana bağlanma düzeylerinin bütüncül olarak ele alınması, bir takım demografik özellikler ve yatılılıkla ilgili özellikler yönünden incelenmesi amaçlanmıştır.

1.1.1.Problem cümlesi

“Yatılı bölge ortaokullarında (YBO) öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri demografik niteliklerine, yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine, yatılı öğrenim görme ile ilgili bazı özelliklere göre farklılık göstermekte midir?”, “Anneye, babaya, okula ve akrana bağlanma düzeyleri birbiriyle ilişkili midir?” soruları bu araştırmada yanıt aranan araştırma problemleridir. Araştırma problemine göre aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir.

1.1.1.1.Alt problemler

1. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri demografik niteliklere göre farklılık göstermekte midir?
  - 1.1. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
  - 1.2. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri yaşa göre farklılık göstermekte midir?
  - 1.3. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
  - 1.4. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri anne ve babanın birlikteliğine göre farklılık göstermekte midir?
2. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri, yatılı öğrenim görme ile ilgili özelliklere göre farklılık göstermekte midir?
  - 3.1. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri yatılı kalma süresine göre farklılık göstermekte midir?

- 3.2. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri yatılı kalma sebebine göre farklılık göstermekte midir?
- 3.3. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri yatılı okula gelme isteğine göre farklılık göstermekte midir?
- 3.4. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri ailenin ziyaret etme sıklığına göre farklılık göstermekte midir?
4. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin demografik niteliklerine, yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine, yatılı öğrenim görme ile ilgili özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Araştırmanın bağımlı değişkenleri anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeyidir. Bağımsız değişkenleri ise cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne babanın birlikte ya da ayrı yaşaması, öğrenim şekli, yatılı okulda kalma süresi, yatılı kalma sebebi, yatılı okula gelme isteği ve ailenin ziyaret sıklığı gibi demografik ve yatılılıkla ilgili özelliklerdir.

1.3.Araştırmanın Önemi

Bağlanma ile ilgili kuramlar, bağlanmanın insanın bütün yaşamını etkileyen önemli bir özellik olduğunu belirtmektedir. İnsanın yaşam sürecinde, başlangıçta anne ve çocuk arasında kurulan bağlanma ilişkisi daha sonraki dönemlerde bazı değişimler göstermektedir (Güneş, 2016). Bağlanma ile ilgili çalışmalar, çocukluktan itibaren

oluşmaya başladığını ve ergenlikte yeniden şekillendiğini yansıtmaktadır (Zimmermann ve Becker-Stoll, 2002). Bebeklik döneminde güvenli bağlanma ilişkisi yaşayanların ergenlik döneminde olumlu ve sağlıklı içsel çalışan modeller geliştirdikleri vurgulanmaktadır (Yıldız, 2014). Ergenlik dönemindeki özerklik yönelimi ile ergen bir yandan ebeveynlerinden ve ailesinden bağımsız olmaya çalışırken diğer yandan akranlar ya da romantik arkadaşlar, öğretmenler, okul gibi yeni bağlanma figürlerine yönelmektedirler (Sümer, 2006). Bu bakımdan ergenlik dönemi bağlanma için bir geçiş dönemi olarak kabul edilmektedir (Aken, Buist, Dekovic ve Meeus, 2002). Anne-baba, okul ve akran ile kurulan bağlanma ilişkileri ergenin iyilik hali açısından önemlidir (Allen, Moore, Kuperminc ve Bell, 1998; Aydın, 2005).

Bu araştırmada ergenlerin bağlanma özelliklerinin; ebeveyn, akran ve okula bağlanma kapsamında bütüncül olarak incelenmesinin kuramsal olarak alan yazında sıklıkla vurgulanan ergenlikte bağlanma figürlerine ilişkin değişimin incelenmesi açısından kuramsal bilgilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın katılımcısı olan yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin ailelerinde uzakta, okul ortamında ve akranlarıyla birlikte daha fazla zaman geçirmeleri gibi bağlanma ilişkilerini etkileyebilecek özelliklerinin incelenmesi araştırmanın önemli bir boyutu olarak düşünülebilir. Daha önce yapılan bazı araştırmalarda, yatılı ortaokullarda öğrenim gören ergenlerin ebeveyne bağlanmalarının gündüzlü öğrenim görenlere göre daha düşük olduğu (Kaya, 2010) ve aile desteğini daha düşük olarak algıladıkları (Şenol ve Yıldız, 2009) bulgularına dayanarak, araştırma bulgularının özellikle yatılı okulda öğrenim gören ergenlerin bağlanma özelliklerinin tanınmasına ve yapılacak psikolojik yardım hizmetlerinin planlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak araştırma bulgularının yatılı okulda öğrenim gören ergenlerin bağlanma özelliklerinin tanınması; ergenlere, aile ve öğretmenlere yapılacak rehberlik hizmetlerinin planlanması yönünden katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu nedenle bağlanma ile ilgili özelliklerin bilinmesinin yatılı okullardaki ergenlerin tanınmasına ve onlara yönelik yapılacak psikolojik yardım hizmetlerinin planlanmasında yararlı

olabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla yapılacak olan çalışmanın alandaki kuramsal bilgilere ve uygulamalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4.Sınırlılıklar

1. Araştırmadan elde edilen veriler, araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri'nin, Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği'nin ve Bilgi Toplama Formu'nun ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.
2. Araştırma, yatılı bölge ortaokullarında yatılı ve gündüzlü öğrenim gören ergenlerle sınırlıdır.
3. Araştırmadan elde edilen sonuçlar araştırmanın evreni ve örneklemini ile sınırlıdır.

1.5.Sayıtlılar

1. Araştırma katılımcısı ergenlerin Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri'ni, Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği'ni ve Bilgi Toplama Formu'nu içten ve gerçek durumlarını yansıtacak şekilde yanıtladıkları varsayılmaktadır.
2. Araştırmada kullanılan Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri'nin ve Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği'nin söz konusu özellikleri ölçtüğü varsayılmaktadır.

1.6.Tanımlar

Yatılı bölge ortaokulu: Nüfusu az, dağınık, okulu bulunmayan yerleşim yerlerindeki zorunlu öğrenim çağında olan öğrencilerin parasız yatılı, burslu; okulun bulunduğu

çevredeki öğrencilerin gündüzlü olarak öğrenim gördükleri okullara yatılı ilköğretim bölge okulları denmektedir (Resmi Gazete, 2003, 25212). Milli Eğitim Bakanlığı'nda 2012 yılında yapılan değişikliklerle bu okulların adı yatılı bölge ortaokulu olarak değiştirilmiştir (Resmi Gazete, 2012, 28360). Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak kalan öğrenciler olmakla birlikte, eğitimini okulda alıp ailesinin yanında kalan öğrenciler de bulunmaktadır. Okulda pansiyonda kalan öğrenciler “yatılı”, eğitimini okulda alıp, ailesinin yanında kalan öğrenciler ise “gündüzlü” olarak tanımlanmaktadır.

Bağlanma: Bağlanma, insanların kendileri için önemli olan kişilere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağıdır (Bowlby, 1982).

Ebeveyne bağlanma: Bireylerin kendileri için önemli olan anne ve babasına yönelik hissettiği güçlü, etkili ve sürekli bir duygusal bağ ile bağlanmasıdır (Bowlby, 1969).

Akrana bağlanma: Bireylerin zamanla ailesinden ayrılması ile birlikte akranlarına yönelik geliştirdiği duygusal bağıdır (Baytemir, 2014).

Okula bağlanma: Okula bağlılık, okula ilişkin olumlu duygular beslemek, eğitim hakkında olumlu düşüncelere sahip olmak, okuldaki bireylerle olumlu ilişkiler kurmak, okula devamı sağlamak ve ders dışı egzersizlere katılmak olarak tanımlanmaktadır (Mengi, 2011).

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Temeller ve İlgili Alan Yazın

Bu bölümde öncelikle genel olarak bağlanma ardından ergenlik döneminde bağlanma ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca ergenlerde bağlanma ve yatılı bölge okullarındaki çocuk ve ergenlerle yapılan yurt dışı ve yurt içi araştırmalarına yer verilmiştir.

2.1. Bağlanma ile İlgili Kuramsal Temeller

Bağlanma konusu temelde Psikanalitik temelli kuramlar tarafından ele alınmış bir kavramdır. Yeni doğanların bağlanma durumları üzerinde en fazla duran kuramlar Psikanalitik kökenli kuramlar olmuştur. Her kuram yeni doğanların bağlanma durumlarını incelerken çeşitli varsayımlar öne sürmüştür.

2.1.1. Psikanalitik kuram ve bağlanma

Bağlanma kavramı psikanalitik temelli kuramlara dayanmaktadır. Freud cinsellik ve saldırganlık gibi dürtülerin doğuştan geldiğini vurgulamaktadır. Bu dürtüler vücutta haz sağlamak ve haz bölgeleri her dönemde değişiklik göstermektedir. Freud bu dönemleri oral, anal, fallik, latent ve genital dönem olarak tanımlamaktadır. Freud'un kuramına bakıldığında çocukluktaki oral dönem bağlanma üzerinde etki eden en önemli dönemdir. Oral dönemde çocuğun en önemli ihtiyacı beslenmedir.

Dolayısıyla annenin çocuğunu emzirmesi ilk haz kaynağıdır. Bu dönemde anne, bebeğin beslenme ihtiyacını karşılayan en önemli kişidir. Dolayısıyla anne ile kurulan ilk ilişki bebeğin psikolojik sağlığı ve ilerleyen yaştaki ilişkileri için önemli olmaktadır. Bebeğin anne ile olan ilk emme ilişkisi sonraki ilişkilerin temelini oluşturmaktadır (Ainsworth, 1969). Psikanalitik kuramlarda, önceki ilişkiler sonraki ilişkileri etkilemektedir (Hortaçsu, 1997). Bu dönemde anne, bebeğin emme ihtiyacını zamanında ve yeterli düzeyde karşılırsa bebek çevreye ilişkin güvenli bağlanmaktadır ancak anne bu dönemde bebeğin emme ihtiyacını zamanında karşılayamazsa bebek çevreye ilişkin güvensiz ve kaygılı bağlanmaktadır. Anal ve genital döneme bakıldığında, anal dönemde anneye olan olumlu ilişkiler çocuğa özerklik kazandırmaktadır. Genital dönemde ise birey anneden koparak başkalarıyla ilişkiler kurmaya başlamaktadır. Bağlanma ilerleyen dönemlerde artık anne dışındaki nesnelere de aktarılmaya başlamaktadır.

Psikanalitik kuram dahilinde olan ego psikolojisinin önemli temsilcisi olan Erik Erikson yaşamı sekiz gelişim dönemine ayırmaktadır. Bu dönemler Freud'un oluşturduğu dönemlerle paralellik göstermektedir. Erikson'un oluşturduğu her dönemin bunalımı farklıdır, bir dönemde başarılmayan bir görev diğer dönemlerde telafi edilebilmektedir. Çevresine karşı güven duymayan bir bebek ilerleyen dönemlerde yeterli ilgi ve bakım gördüğü takdirde çevresine karşı güven duygusu geliştirebilmektedir (Kalender, 2017). Erikson'un psikososyal gelişim kuramında ilk dönem güvene karşı güvensizlik dönemi olarak adlandırılmıştır. Bu dönem bağlanma kavramı için önemli bir konumdur. Anne bu dönemde bebeğin ihtiyaçlarını ne kadar iyi karşılırsa bebeğin güven duygusu o kadar iyi gelişmektedir. Bu dönemdeki ihtiyaçlar daha çok fiziksel ihtiyaçlardır. Bebek kendi fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamadığı için başkalarına, özellikle de anneye bağlı durumdadır. Bu dönemde annenin olmaması, annenin kaybı çocukta güvensizlik duyguları oluşturmaktadır (Özakkaş, 2004).

Psikanalitik kuramcılar arasında insanlar arası ilişkilere en fazla önem veren Harry Sullivan'dır. Sullivan kişiliğin ancak birden fazla kişiyle iletişim kurulduğunda ortaya çıkacağını ve asıl incelenmesi gereken şeyin insan değil ilişkiler olduğunu ifade etmektedir. Diğer psikanalitik kuramcılar gibi Sullivan da erken çocukluk deneyimlerinin ve anne çocuk ilişkisinin önemi üzerinde durmaktadır (Altıntaş ve Gültekin, 2005). Sullivan her birinin çeşitli ihtiyaçlara sahip olduğu gelişim dönemleri tanımlamıştır. Bebeklik döneminde çocuğun temel ihtiyacı, annenin onun ihtiyaçlarını olumlu tutumlarla eksiksiz karşılayabilmesidir. Bebek bu dönemde ihtiyaçlarını karşıladığı kişilere bağımlıdır. Bebeğin fizyolojik ihtiyaçları zamanla kişilerarası ihtiyaçlara dönüşmektedir ve bebek davranışlarını diğer insanlara göre ayarlamayı öğrenmektedir. Birinci çocukluk döneminde çocuk kendisinin düşmanca bir dünyada yaşadığını düşünür. Çocuk eğer bu duyguyu yoğun bir şekilde yaşarsa çevreden gelen ilgi ve sevgi davranışlarına olumlu tepki vermeyebilmektedir. İkinci çocukluk dönemi ilkökul dönemini kapsamaktadır. Bu dönem toplum içerisine karışmayı ve aile dışındaki insanlarla ilişki içerisine girmeyi içermektedir (Geçtan, 2000). Sullivan ergenlik dönemine diğer kuramcılara göre daha çok önem vermektedir. Sullivan ergenlik döneminde yaşananların, yetişkinlikte kurulan ilişkilerin niteliği için çok önemli olduğunu ifade etmektedir (Burger, 2006). Bu dönemde kişi akranlarıyla yakın ilişkiler kurmak istemekte ve arkadaşlık kurmak ergen için kendini değerli hissettiği bir ilişki olmaktadır.

Psikanalitik kuramın dürtü kavramına dayanan nesne ilişkileri kuramı da bağlanma ile ilgili açıklamalara yer vermiştir. Nesne ilişkileri kuramında nesne, kişinin ihtiyaçlarını karşılayan belirli bir kişi ya da nesnelere ifade etmektedir. Bu kavram öncelikle çocuklukta daha sonrasında ise yetişkinlikte bireyin bağımlı olduğu kişiyi tanımlamaktadır (Corey, 2005). Kuramı ilk ortaya atan kişi Melanie Klein'dir. Kuram temelde Freud'un dürtü kuramına dayansa da Klein'e göre bebek ölüm içgüdüleriyle dünyaya gelmektedir. Dürtülerin amacı gerilimi boşaltmak değildir, bazı nedenlerden dolayı bazı nesnelere yönelmektir (Gençtan, 2002). Bebek yaşamın ilk birkaç yılında ölüm korkusu nedeniyle dürtülerini ilk nesnesi olan anne memesine aktarmaktadır. Yıkıcı dürtülerini anne memesine aktaran bebek, ilk zamanlar anne memesini kötü

olarak algılamakta sonraki dönemlerde ise anneyi hem iyi hem kötü olarak algılamaktadır. Bebek bu dönemde kendisini besleyen iyi meme ile kendisini hayal kırıklığına uğratan kötü meme arasında bir ayrıma gitmektedir. Böylelikle bebek dış dünyanın ayırtına varmaya başlamaktadır. Anne ile kurulan ilk sosyal bağlar sonraki süreçte diğer tüm insanlara genellenmektedir (Klein, 1946). Dolayısıyla bebeklikte anne ile kurulan sağlıklı ilişkiler, bebeklerin ilerleyen dönemde diğer insanlara olan bağlanma durumlarına olumlu ya da olumsuz etki etmektedir. Bu durum bağlanma kuramı ile paralellik göstermektedir.

Nesne ilişkileri kuramında önemli diğer isim ise Margaret Mahler'dir. Mahler bebeklerin anneleri ile olan ilişkilerinin bütünleşmiş bir şekilde başladığını ve zamanla yavaş yavaş ayrılma sürecine girildiğini belirtmektedir. Mahler yaşamın ilk 3 haftasını normal çocukluk otizmi olarak nitelendirmektedir. Bu dönemde çocuk kendisi ile annesini birbirinden ayırt edememektedir. İkinci evre olan ortak yaşam alanında bebek annesine aşırı bağımlı durumdadır. Bakım veren kişi bebek için vazgeçilmezdir. Üçüncü evre olan ayrılma döneminde bebek artık ayrılma deneyimini yaşamaya başlamakta ancak yine de bakım verene bağlı durumda olmaktadır (Corey,2005).

Psikanalitik kuramlar, doğumla birlikte bakım veren kişi ile kurulan ilk ilişkilerin önemi üzerinde durmaktadır. Dolayısıyla psikanalitik kuramlar anne-bebek ilişkisine önem vermekte ve annenin bebeğin ihtiyaçlarını düzenli ve eksiksiz bir şekilde karşılamasının önemi üzerinde durmaktadırlar. Aynı zamanda kurulan ilk ilişkilerin sonraki ilişkiler üzerinde etkili olduğunu ifade etmektedirler.

2.1.2. Bowlby ve bağlanma kuramı

John Bowlby 1950'li yılların sonlarına doğru psikanalitik kökenli olan "Bağlanma Kuramı"nı geliştirmiştir. Londra'da yaşayan evsiz çocukların yaşadığı problemleri incelemesi için görevlendirilen John Bowlby, annelerinden uzakta yaşayan

ve anne sevgisinden, yakınlığından uzak kalan çocukların ruh sağlıklarında ve kişilik gelişimlerinde önemli birtakım sorunlar olduğunu ve bunun temelde anneye bağlanmanın yetersizliği ile ilişkili olduğunu belirtmiştir (Bowlby, 2012). Aslında o zamana kadarki dönemde anne yoksunluğunun çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri genel olarak kabul edilse de bu etkilerin neler olduğu konusundaki açıklamalar yeterli olmamıştır. Bowlby (2012), psikanaliz, deneysel psikoloji, öğrenme kuramları, gelişim psikolojisi gibi birçok kuramı inceleyerek eklektik bir yaklaşımla kendi bağlanma kuramının temel ilkelerini oluşturmuştur. Konrad Lorenz'in ördeklerle yaptığı çalışmasında arada yiyecek etkeninin olmamasına rağmen ördeklerin bakıcıya bağlanmasını ve Harry Frederick Harlow'un maymunlarla yaptığı deney çalışmasında, yavru maymunların kendilerine yiyecek verilmemesine rağmen kukla maymunlar arasında yumuşak olanları tercih etmesi ile ilgili bulgular, Bowlby'nin bağlanma ile ilgili kuramını geliştirmesinde etkili olmuştur (Bowlby, 2012).

Bowlby; yakınlık sağlama, güvenlik üssü ve güvenli sığınak olarak bağlanma figürünün üç temel işlevini vurgulamıştır. Yeni doğan bir bebek kendi ihtiyaçlarını giderememekte ve bu süreçte bakım sağlayan birisine ihtiyaç duymaktadır. Kendi ihtiyaçlarını karşılayamayan bebek bu durum sonucunda ağlamakta, korkmakta, stres yaşamakta ve böyle durumlarda kendisine yakın olacak birisine ihtiyaç duymaktadır. Bu dönemde bağlanma figürünün "yakınlık sağlama" bebek için güvenlik anlamına gelmekte ve fizyolojik ve psikolojik olarak rahatlamaktadır. Bağlanma figürü yakın olduğunda diğer ilişkilerine karşı bir "güvenlik üssüne" sahip olmakta ve bundan güç alarak yakınlık ve bakım sağlamaya yönelik davranışlar geliştirmektedir. Bağlanma figürü bebekten uzaklaştığında, yaşanan sıkıntıyı gidermek için bebek bağlanma figürünü "güvenli sığınak" olarak görmekte ve ona sığınmaktadır (Bowlby, 2012).

Bağlanma kuramı insanlarda duygusal bağların işlevleri, coşkusal dinamikleri, evrimsel kökenleri ve gelişimsel aşamalarına ilişkin geniş bir dizi araştırma sorusunu gündeme getirmektedir (Hazan ve Shaver, 1994). Bowlby'nin bağlanma kuramında en önemli kavram içsel çalışan modellerdir. İçsel çalışan modeller, kişinin kendisine ve

diğer insanlara ilişkin oluşturduğu düşünce kalıplarını ifade etmektedir. Kurama göre her insan kişisel algısıyla birlikte kendisi ve yaşamındaki önemli kişilere ilişkin düşünce kalıpları geliştirir. Bakım veren ile kurulan bağlanma ilişkisi içsel çalışan modellerin gelişmesi üzerinde etkili olmaktadır. Erken yaşlarda kurulan bağlanma ilişkisi yaşamın ilerleyen dönemlerinde kurulacak ilişkileri de etkilemektedir (Bowlby, 2012). Bağlanma kuramının temel varsayımı, insan bebeklerinin yalnızca bir yetişkin onlara bakmaya ve korumaya istekli olursa yaşayabilecekleri gerçeğine dayanmaktadır (Hazan ve Shaver, 1994).

Bowlby, çocuğun doğumda anneye hiçbir bağılılığının olmadığını, ilk 10 ayda bu bağı kurduğunu öne sürmüştür (Masterson, 2008). Bowlby (2012) bebek ve çocukların bağlanmasını ikincil dürtü, birincil emme nesnesi, birincil tutunma nesnesi ve birincil anne karnına dönüş özlemi kavramları ile açıklamaktadır. Bebeklerin karşılanması gereken fizyolojik ihtiyaçları vardır. Bu durumda doğal olarak anne, bebeğin ihtiyaçlarını karşılayan ilk kişidir. Bebek bunun sonucunda anneye bağlanmaya başlamakta ve onu hoş yaşantıların kaynağı olarak görmektedir. Bowlby bu duruma 'ikincil dürtü' adını vermektedir. Bebeklerin insan göğsünü emmek ve oral olarak sahip olmak ile ilgili doğuştan gelen eğilimleri vardır. Bebekler annelerini göğüs ile birlikte görür ve ona bağlanırlar. Bowlby anne memesini 'birincil emme nesnesi' olarak adlandırmaktadır. Bebeklerin bir insana dokunmak, sarılmak için doğuştan getirdikleri eğilimleri vardır. Kısaca bir insana bağlanmaya ihtiyaç duyarlar. Bowlby buna 'birincil tutunma nesnesi' adı vermektedir. Bebekler anne karnını özlerler ve tekrar orada bulunmak isterler. Bowlby buna 'birincil anne karnına dönüş özlemi' adı vermektedir.

Bowlby'nin bağlanma kuramı temelde psikanalitik bir kuram olarak geçmektedir. Ancak Güngör (2000) bu kuramı diğer psikanalitik kuramlardan ayıran birkaç özellik olduğunu belirtmiştir. Bunlardan birincisi bağlanma kuramının ilk kez, patolojiden çok zihinsel sağlığa vurgu yapması ikincisi, bakıcılarla olan yaşantıların fantezileri de içeren içsel yönleriyle değil gerçek yaşantılarla ve bunlara ilişkin zihinsel

temsillerle ilgilenmesi ve üçüncüsü, sınanabilir önermeler sunması ve dolayısıyla araştırma bulguları ile desteklenmesidir.

2.1.3. Ainsworth'un bağlanma ile ilgili görüşleri

Bağlanma kuramına önemli katkıları olan diğer isim Mary Ainsworth'tür. Bowlby tarafından temel kavramları tanımlanan bağlanma kuramı, Ainsworth tarafından geliştirilmiştir. Ainsworth, bebeklerin annelerine bağlanması üzerinde durmuştur bağlanma kuramının temel varsayımlarını test ederek, bu kuramın gelişimine önemli katkılarda bulunmuş ve aynı zamanda güvenli, kaygılı ve kaçınan gibi bağlanma türlerine ilişkin sınıflandırmalar yapmıştır.

Ainsworth Boston'da çocuk ve ebeveynleri gözlemlemek için kurduğu laboratuvarında "yabancı durum" çalışmasını yapmıştır. Yapılan deneysel çalışmada, 12-18 aylık çocuklar bir oyun odasında, kısa aralıklarla önce annelerinden ayrılmakta sonra bir yabancıyla yalnız bırakılmakta ve son olarak tekrar anneleriyle baş başa bırakılmaktadır. Bu deneyler sonucunda çocuğun anneyi arama davranışı ve gidiş-gelişlere nasıl tepki verdiği bakılmaktadır. Çocukların ayrılma, yabancıyla yalnız kalma ve yeniden birleşme durumlarındaki tepkileri gözlenerek güvenli, kaygılı ve kaçınan olmak üzere üç bağlanma stili tanımlanmaktadır (Sümer ve Güngör, 1999). Bunlardan *güvenli bağlanma* stilinde, çocuklar annelerinden ayrıldıklarında doğal olarak kaygı yaşamakta, anneleriyle birleştiklerinde ise kolayca sakinleşmekte ve oyun oynamaya devam etmektedirler. *Kaygılı bağlanma* stilinde, annelerinden ayrıldıklarında yoğun kaygı, korku, kızgınlık yaşamakta, anneleriyle bir araya geldikten sonra kolayca sakinleşememekte ve her zaman annelerinin yanında bulunmak istemektedirler. *Kaçınan bağlanma stilinde* ise, annelerinden ayrıldıklarında çok fazla tepki vermemekte, anneleriyle bir araya geldiklerinde ise temas kurmamakta ve dikkatlerini oyunlara vermektedirler (Stahl, 2014). Alan yazında yapılan çalışmalar farklı bağlanma türlerinin birçok farklı kavramla ilişkisini ortaya koymuştur. Örneğin güvenli bağlananların, kaygılı bağlananlara göre daha dışa dönük ve daha az kaygılı oldukları (Shaver ve Brennan, 1992); kaygılı bağlanan ergenlerin yakın arkadaşlıklar kurmakta

zorlandıkları (Lieberman ve diğerleri, 1999); ebeveynlerine güvenli bağlananların yüksek benlik saygısı, yüksek okul başarısı ve yaşam doyumuna sahip olduklarına yönelik araştırma bulguları bulunmaktadır (Bayraktar, 2007).

2.2. Ergenlik Döneminde Bağlanma

Ergenlik, biyolojik, bilişsel ve duygusal değişimlerin yoğun bir şekilde yaşandığı, çocukluk ve yetişkinlik arasındaki bir geçiş dönemidir (Sanrock, 2017). Ergenliğin başlama yaşı ırka, beslenme alışkanlıklarına, iklime göre değişiklik gösterebilmektedir (Kaya, 2017). Ergenlik yoğun biyolojik değişimleri içerisinde barındırır da bu dönemde toplumsal davranışlarda önemli değişiklikler olmaktadır (Yavuzer, 2001). Ergenlik dönemindeki genç kim olduğunu, ne olacağını, toplumdaki yerinin ne olduğunu anlamaya çalışmaktadır. Bu dönemde ergenden beklenen; çocukluk davranışlarından sıyrılması, ergenlikle birlikte gelen değişikliklere uyum sağlaması ve yetişkinliğe giden yolda kendi kimliğini, iletişim şekillerini oluşturmasıdır (Yavuzer, 2001). Bağlanma kavramı geleneksel bakış açısıyla bebeklikte bakım verene bağlanma şeklinde tanımlansa da, ilerleyen dönemlerde akran, eş gibi diğer bağlanma figürlerini de kapsamaktadır (Buist, Dekovic, Meeus ve Aken, 2002).

Ergenlik döneminde, ergen ve ebeveyn arasındaki bağlanma ilişkilerinde değişimler olmaktadır. Ergen, ebeveynlerinden bakım alan konumundayken bağımsız davranma eğilimli, kendi kararlarını kendisi alan, farklı kişiler ve gruplarla iletişim kuran birey haline gelmektedir (Allen ve Land, 1999). Bebeklik dönemiyle karşılaştırıldığında ergen, kendisine bakım verenlere daha az ihtiyaç duymakta ancak ihtiyaç duyulduğunda bağlanma figürüne ulaşma isteklerinde artış olmaktadır. Erken yaşlarda oluşan bağlanma ilişkileri ergen için kalıcı olmaya devam etmektedir (Deniz, 2006). Bu dönemin bir özelliği olarak ergen yalnız kalmak istemekte ancak belli bir kişiye ya da gruba da dahil olmak istemektedir. Bu nedenle ergen yaşamındaki yetişkinlere daha az yakınlık göstermeye başlamaktadır ancak onlara ilişkin duyulan ihtiyaç devam etmektedir (Yavuzer, 2001). Özellikle ergenin sıkıntı yaratan durumlarda

yakınlık kurma isteği artmaktadır (Armsden ve Greenberg, 1987). Bu durum bağlanmanın ergenin hayatını ilerleyen zamanlarda da etkileyeceğinin göstergesidir.

Bağlanmanın en önemli kavramlarından olan içsel çalışan modeller başkalarıyla kurulan ilişkilerde yararlanılan inanç, beklentiler ve düşünceler bütünüdür. İçsel çalışan modeller çocukluktan itibaren oluşmaya başlamakta ve ergenlikte yeniden şekillenerek daha kalıcı hale gelmektedir (Zimmermann ve Becker-Stoll, 2002). İçsel çalışan modeller ergenin diğer bireylere bağlanması üzerinde etkili olmaktadır. Birey diğerleriyle kurduğu ilişkide kendisini güvende mi yoksa korkulu mu hissettiğini değerlendirmektedir. Bebeklik dönemindeki bağlanma şekilleri ergenlikte kişinin hissettiği duygular üzerinde etkili olmaktadır. Bebeklik döneminde güvenli bağlanma ilişkisi yaşayanlar, ergenlik döneminde olumlu ve sağlıklı içsel çalışan modeller geliştirmektedirler. Bebeklikte kaygılı bağlanma ilişkisi yaşayanlar daha olumsuz bir modele sahip olmaktadır (Yıldız, 2014).

Ergenlik döneminde aile ile kurulan ilişkiler önemini devam ettirirken akranlarla kurulan ilişkiler de önem kazanmaktadır. Ergen bu dönemde bağımsız olmaya çalışırken çoklu ilişkiler ağı çerçevesinde yeni kişilere, gruplara bağlanmaya başlamaktadır. Bu dönemde akranlar ve romantik arkadaşlar bağlanma figürü olarak ortaya çıkmaktadır (Sümer, 2006). Ergenlik, bağlanma davranışlarının daha çok arkadaşlara aktarıldığı bir dönemdir. Ergenlikle beraber bireyler akranları ile zaman geçirmeyi daha çok istemektedirler (Kerns, Tomich ve Kim, 2006). Ergenlikte özellikle akran bağlılığı psikolojik sağlık açısından önemli bir özelliktir. Ergenlik dönemi başlarında hızlı bedensel ve duygusal değişimlerle başa çıkmaya çabalayan ergen, yeni ve bilinmeyen deneyimlere giriştiğinden başkaları tarafından desteklenmeye gereksinim duymaktadır. Bu desteği genellikle aynı değişimleri yaşayan akranlarından almaktadır (Yöndem ve Eren Artan, 2018). Yakın arkadaşlıklar bu dönemde ergenin yaşadığı birçok problemle baş etmesinde ona katkıda bulunmaktadır. Bu dönemde ebeveyne bağlanma ile akrana bağlanma birlikte devam ettirilmektedir. Ancak ebeveynlerle geçirilen zamanda azalma olurken akranlarla geçirilen zamanda artma olmaktadır (Sümer, 2006). Ebeveynlerle geçirilen zamanda azalma söz konusu olsa da ebeveynlerin etkisi devam etmektedir. Birçok kişi için ebeveyne bağlanma yetişkinlik yaşamında da

devam etmektedir (Bowlby, 2012). Anne-baba ile kurulan doyurucu ilişkiler ileriki yıllarda akranlarla kurulan ilişkiler yaşamın ileriki yıllarında akranlarla kurulan ilişkileri etkilemektedir (Allen, Moore, Kuperminc ve Bell, 1998). Ebeveynlere bağlanma benlik saygısı, psikolojik iyilik hali, kimlik ve okula karşı geliştirilen uyum ile ilişkilidir (Allen, Moore, Kuperminc ve Bell, 1998).

Ergenlikle birlikte arkadaşlık kavramının anlamı değişmeye başlamaktadır. Bu dönemde arkadaşlık duygusal destek, yardımlaşma ve paylaşım yapma özelliklerini içermektedir. Aileden kısmen kopuş yaşayan ergen akranlarına bağlanmaya, onlarla daha fazla vakit geçirmeye, yeni sosyal bağlar kurmaya başlamaktadır. Bu dönemde arkadaşlar yakınlık ve destek kaynağı olarak görülmektedir (Paterson, Field ve Pryor, 1994). Ergenlik dönemi gibi kritik bir dönemde akranlara bağlanmanın ergenin ruhsal durumu üzerinde olumlu-olumsuz etkisi vardır. Bu durum yapılan birçok çalışma tarafından desteklenmektedir. Ergen bu dönemde kurduğu birçok bağdan, farklı davranışlar, düşünceler, değerler öğrenmekte ve öğrendikleri ile kendisinde bulunanlar arasında karşılaştırma yapmaktadır. Böylelikle ergen kendisini tanıma fırsatı bulmakta, kendi başına yaşamayı öğrenmektedir. Ergenlikte akran gruplarına dahil olma, grup tarafından kabul edilme, gruba uyum sağlama, diğer insanları tanıma ve anlama ergenin dünyaya ilişkin bakışı açısını oluşturması için önemli olmaktadır (Aydın, 2005).

Aile içerisinde doğup büyüyen birey okul çağına kadar akranlarıyla zaman geçirme olanağı bulsa da akranlarla en yoğun iletişim kurulan dönem okul dönemidir. Dolayısıyla ebeveyne bağlanma durumundan sonra akranlara bağlanma önemli bir durum haline gelirken bununla birlikte okula bağlanma da önemli olmaktadır. Artık bireyler hayatlarının önemli bir kısmını okullarda geçirmektedirler. Okul ergenlerin yaşam çizgisini etkileyebilecek ilk resmi kurumdur (Altuntaş ve Sezer, 2017). Okula bağlılık, okula ilişkin olumlu duygu ve düşünceler beslemek, okula düzenli olarak devam etmek, sınıfta ve okul içerisinde alınan kurallara katılım sağlamak, okuldaki etkinliklere daha fazla katılmak olarak tanımlanmaktadır (Mengi, 2011).

Okula bağlılığın davranışsal, duygusal ve bilişsel olarak üç boyutu tanımlanmaktadır. Davranışsal boyut, katılım boyutudur. Öğrencilerin derslere, okul

faaliyetlerine, okul dışı faaliyetlere katılımını ifade etmektedir. Duygusal boyut, öğrencilerin okula, öğretmenlere, okul çalışanlarına, arkadaşlarına ilişkin olumlu-olumsuz duygularını ifade etmektedir. Bilişsel boyut, öğrencilerin zor durumlarla baş etmede gerekli enerjiyi sarf etmek için istekli olmalarını ifade etmektedir. Bilişsel bağlılığı yüksek öğrenciler akademik anlamda yoğun çalışmaya yatkın olmaktadır (Jimerson, Campos ve Greif, 2003).

Öğrencilerin kendilerini okula ait hissetmesi akran ilişkileri üzerinde etkili olmaktadır (Özdemir ve diğerleri, 2010). Çocuğun okulda reddedilmesi, alaya alınması okula ve akarana bağlılık düzeyini etkileyebilmektedir (Yavuzer, 2004). Okula bağlanmanın düşük olduğu durumlarda okulu terk etme, madde kullanımı, saldırganlık gibi davranışlarda artış olmaktadır (Altuntaş ve Sezer, 2017). Ayrıca okula bağlanma ergenlerin iyi oluşları üzerinde de etkili olmaktadır (Savi Çakar, 2011). Okula bağlılık düzeyi yüksek olan öğrencilerin kaygı, yalnızlık, depresyon oranı düşüktür. Ergenlikte önemli sorun olarak karşımıza çıkan şiddet, davranış problemleri, madde kullanımı, riskli cinsel davranışlar, suç işleme, okuldan kaçma davranışları da okula bağlanma ile ilişkili durumlardır (Cemalcılar, 2010).

Okula ve akarana bağlanmanın ergenlik döneminde önemli olduğu ve YBO'da öğrenim gören ergenlerin ailelerinden uzakta ve okul ortamında yaşadıkları göz önüne alındığında bağlanma kavramının YBO için önemli olduğu görülmektedir. YBO öğrencileri genelde kırsal kesimdeki köy çocuklarıdır. YBO'lar nüfusu az, dağınık, okulu bulunmayan yerlerdeki öğrencilerin parasız yatılı; okulun bulunduğu çevredeki öğrencilerin gündüzlü olarak öğrenim gördükleri okullardır. YBO'larda öğrenim gören ve hatta yatılı olan öğrenciler zamanlarının birçoğunu okulda geçirmektedirler. Okul artık onlar için bir ev, bir yuva görevi görmektedir. YBO'ya devam eden çocuklar ailelerinden uzakta eğitim görmekte ve sıcak aile ilişkilerinden mahrum kalmaktadırlar (Halıcı, 2005). Öğrenciler gelişimleri için önemli bir dönem olan ergenlik dönemini ailelerinden uzakta geçirmek durumundadırlar dolayısıyla okula ve akarana bağlanma önemli bir konu haline gelmektedir. Alan yazın incelendiğinde ergenlerin ebeveyne, akarana ve okula bağlanma durumlarının ayrı ayrı incelendiği, ancak üçünü aynı çalışmada inceleyen bir araştırmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. YBO'larla ilgili

yapılan çalışmalar incelendiğinde ise bağlanma ile ilgili yapılan sadece bir tane çalışma olduğu görülmüştür (Kaya, 2010). Yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde ise bağlanma konusunun yetiştirme yurdunda kalmış ve kurum bakımı deneyimi olanlar üzerinde incelendiği görülmüştür (Şahin, 2009; Şahin ve Sürücü, 2011; Yaman Karakoyun, 2014; Yüksel, 2016). YBO öğrencileri ergenlik döneminde ailelerinden uzakta yaşamaktadırlar ve YBO öğrencileri için akran ve okulun önemi herhangi bir ortaokulda öğrenim gören ergenlerden daha fazla öneme sahip olabilmektedir. Bu durum YBO'da öğrenim gören ergenlerin bağlanma düzeylerini etkileyebilir. Dolayısıyla yapılacak olan çalışmanın alandaki eksikliği tamamlayacağı ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.3.İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yatılı bölge ortaokulları ve bağlanma ile ilgili olarak yurt dışı ve yurt içinde yapılmış bazı araştırma sonuçlarına yer verilmektedir.

2.3.1. Yurt dışı araştırmaları

Ergenlerde bağlanma ile ilgili yapılan yurt dışı araştırmaları incelendiğinde; depresyon (Sund ve Wichstrom, 2002; Rawatlall, Kliwerll ve Pillay, 2015), kişilerarası ilişki (Kobak ve Sceery, 1988; Carlivati, 2001; Field, Diego ve Sanders,2002), ebeveyne ve kardeşe bağlanma (Buist, Dekoviç, Meeus ve Van Aken, 2002) değişkenlerinin ele alındığı çalışmalar olduğu gözlenmektedir. Bu araştırmaların bazıları aşağıda özetlenmektedir.

Sund ve Wichstrom (2002), 12-14 yaş aralığındaki 284 ergen ile yaptıkları çalışmada, ebeveyne güvensiz bağlanma ile depresyon belirtileri arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma sonucu ergenlerin ebeveyne

bağlanma özelliklerinin onların ruh sağlığı üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Diğer yandan, Rawatlall, Kliewerll ve Pillay (2015), yaşları 12-13 olan 206 ergenin aileye bağlanma ile depresyon semptomları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonucunda olumlu aile iletişimi, güvenli ebeveyn-ergen bağlanma ilişkisini öngören uyum ve desteğin, depresif belirti sonucu riskini azalttığı bulunmuştur. Aileye güvenli bağlanan ergenlerin, aileleri ve arkadaşları arasında yaşadıkları stres durumları ile başa çıkmalarının ve duygu düzenlemelerinin daha olası olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar önceki araştırmayı destekleyecek şekilde aile ile kurulan ilişkilerin ergenlerin depresyon belirtileri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Ergenlerin kurdukları ilişkilerin birçok değişken üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Benzer şekilde araştırma yapan, Kobak ve Sceery (1988), yaşları 16-18 olan 53 ergenin ilişki örüntülerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda ebeveyne güvenli bağlanan ergenlerin düşük düzeyde gerilim yaşadıkları ve yüksek düzeyde sosyal desteğe sahip oldukları bulunmuştur. Kaçınan bağlanma stiline sahip ergenlerin yüksek düzeyde yalnızlık puanına, ilişkilerde yüzeyselliğe ve düşük seviyede aile desteğine sahip oldukları bulunmuştur. Kaygılı bağlanma stiline sahip ergenlerin ise yüksek düzeyde gerilim yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ergenlerin bağlanma ilişkilerinin iyi olması onların yalnızlık ve kişilerarası ilişkileri üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Buna paralel şekilde, Sagi (2002), 12 yaşında olan 31'i erkek 33'ü kız ergenlerin anne, baba ve bakıcılarına güvenli ve güvensiz bağlanmalarının kişisel alanın düzenlenmesi ve kişilerarası ilişkilerde algılanan yeterlik ile ilişkilerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, anne ya da bakıcılarına güvensiz bağlananların kişisel alanlarındaki geçirgenliği güvenli bağlananlara göre daha fazla bulunmuştur. Babaya bağlanma ile kişisel alan arasında ilişki bulunmamıştır. Anne ve bakıcılarına güvensiz bağlananların zayıf kişisel alana sahip olduğu belirtilmiştir.

Carlivati (2001), yaşları 14-19 arasında olan 89'u erkek toplam 166 ergenin akrana bağlanmalarının arkadaş ilişkilerini ne ölçüde yordadığını araştırmıştır.

Araştırma sonucunda, güvenli bağlanmanın sosyal kabulü ve akranlarla yakın ilişkileri açıkladığı; saplantılı bağlanmanın yakın arkadaşlıkla ters yönde ilişkili olduğu; anneye bağlanma ile akrana bağlanma arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Ergenin akarana bağlanması ile okula bağlanması arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlar yapılan araştırma değişkenleri ile ilişkilidir. Araştırma sonucuna bakıldığında ebeveyne ve akarana güvenli bağlanmanın ilişkilerin kalitesini artırdığı ve akran ile okula bağlanmanın birbirini pozitif etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, Field, Diego ve Sanders (2002), 52'si kız toplam 89 lise son sınıf öğrencisinin ebeveyn-akran ilişkilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, ebeveynleriyle ve arkadaşlarıyla nitelikli ilişkide bulunan ergenin çok arkadaşı olduğu, anne-babasıyla yakın ilişkiler içinde bulunduğu, ebeveyni ile nitelikli ilişkisi olmayan ergenlerin ise ilaç kullanımının daha fazla olduğu ve okul başarısının düşük olduğu bulunmuştur. Yapılan araştırmalara bakıldığında ebeveyne ve akarana bağlanma özelliklerinin birlikte incelenmesi ergenlerin birçok bağlanma ilişkisi üzerinde ayrıntılı bilgiler vermektedir.

Önceki araştırmalar da göz önüne alındığında bağlanma ilişkilerinin ergenlerin ruhsal sağlıkları, psikolojik durumları ile ilişkili olduğu görülmektedir. Foster ve diğerleri (2018), yaşları 12-15 arasında değişen 224 ergenin bağlanma durumlarını incelemiştir (aile, okul, akran, topluluk). Ebeveynlere daha fazla bağlı hisseden gençlerin daha düşük seviyelerde depresif belirtiler, intihar düşüncesi, kendine zarar verme ve davranış sorunları, daha yüksek öz saygı ve daha fazla serbest zaman kullanımına sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Okullarına daha fazla bağlı hisseden gençlerin daha düşük seviyelerde depresif semptomlara, intihar düşüncesine, sosyal kaygı ve cinsel aktiviteye, daha yüksek öz saygıya sahip olduğu ve serbest zamanın daha iyi kullanıldığı belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuçlar da önceki araştırmaları destekler niteliktedir.

Buist, Dekoviç, Meeus ve Van Aken (2002), 2 çocuklu olan ailelerdeki(288 çift) ergenlerin ebeveyne ve kardeşine bağlanmalarının nasıl değiştiğini araştırmışlardır.

Araştırma sonucunda, ergen kızların ailelerine daha bağlı olduğu; ergenlerin kardeşlerinden çok ebeveyne bağlı olduğu; ergenlerin cinsiyetleri ile bağlanma biçimleri arasında bir etkileşim bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaş ile birlikte kızların annelerine bağlılıklarının azaldığı; erkeklerde en etkili azalmanın 11-13 yaşları arasında olduğu bulunmuştur. Erkeklerin babaya bağlanmalarının 11-17 yaşları arasında sürekli azaldığı, kızlarda ise 11-15 yaşları arasında azalma olduğu ve daha sonrasında artış olduğu bulunmuştur. Son olarak kardeşler arasındaki bağlılığın 11-12 yaşları arasında arttığı bulunmuştur. Ergenlik dönemi bağlanma açısından sürekli değişimlerin gözlemlendiği bir dönem olduğundan bağlanma ilişkilerinin nasıl değiştiğine ilişkin araştırma yapılması önemli olmaktadır. Dolayısıyla Allen, McElhaney, Kupernic ve Jodi (2004), 16-18 yaşları arasındaki liseli ergenlerin bağlanmalarının istikrarını ve değişimini incelemişlerdir. Araştırmada ebeveyn görüşmeleri, anne-ergen etkileşiminin gözlenmesi ve ergen öz değerlendirme yöntemleri kullanılmıştır. Bağlanma düzeylerindeki nispi düşüşler, ergenlerin aileleriyle olan ilişkileri, depresif semptomlar ile bağlanma arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonucunda, bağlanmanın istikrarını aile ile olan ilişkilerin, depresif belirtilerin ve ailenin ekonomik durumunun etkilediği bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre ergenlik döneminde bağlanma özelliklerinin değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılabilmektedir.

Bağlanma ilişkilerinin niteliği ergenlerin psikolojik sağlığı üzerinde etkili olmakla birlikte fiziksel sağlığı üzerinde de etkili olmaktadır. Öyle ki, Scharfe ve Eldredge (2001), 11-14 yaş aralığındaki 203 ergen ile yaptıkları çalışmada anne-babaya güvenli bağlanma ile fiziksel olarak sağlıklı olma ve kaliteli uyku uyuma gibi sağlık özellikleri arasında olumlu ilişki olduğunu bulmuşlardır. Güvenli bağlanma ile riskli davranışlar arasında negatif, korkulu bağlanma ile riskli davranışlar arasında ise pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ergenlerin bağlanma özellikleri farklı konular ele alınarak da incelenmektedir. Ballarotto ve diğerleri (2018), 12-20 yaş arası 1105 ergen ile yaptıkları çalışmada aile ve akrana bağlanma ile internetin kötüye kullanımını arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir.

Araştırma sonucunda ebeveyne ve akrana bağlanmaları yüksek olan ergenlerin interneti kötüye kullanımlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara bakıldığında bağlanma özelliklerinin ergenleri çok yönlü şekilde etkilediği sonucuna ulaşılabilir. Öyle ki, Kirkpatrick ve Sahver (1992), Amerika’da 213 liseli ergenle yaptıkları araştırmada bağlanma biçimleriyle dini inançlar arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, güvenli bağlanma stiline sahip olanların Tanrı’nın kendilerini koruduğunu; kaçınan bağlanma stiline sahip olanların Tanrı hakkında ve ölümden sonraki yaşam hakkında bir şey bilinmeyeceği; kaygılı bağlanma stiline sahip olanların Tanrı’nın tutarsız davrandığı şeklinde dini inançlara sahip oldukları bulunmuştur.

Yurt dışında bağlanma ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde bağlanma özelliklerinin ergenler için önemli olduğu ve ergenleri birçok yönden etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır. Bağlanmanın ergenlerin psikolojik sağlığı, fizyolojik sağlığı, kişiler arası ilişkileri, madde kullanımı ve internet kullanımı gibi özellikleri etkilediği görülmektedir. Dolayısıyla bağlanma ile ilgili yapılan araştırmaların sonuçları ergenlerin yaşadıkları sorunlara ilişkin bizlere bilgiler sunmaktadır. Elde edilen bilgiler ergenlerin yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin yapılacak çalışmalar için önemli olacağı düşünülmektedir.

2.3.2.Yurt içi araştırmaları

Yatılı bölge ortaokulları ve kurum bakımı ile ilgili yapılan yurt içi araştırmaları incelendiğinde; bağlanma stili (Kaya, 2010; Şahin ve Sürücü, 2011), benlik kavramı (Güven, 1996), saldırganlık ve benlik ilişkisi (Ay 2004; Halıcı, 2005), şiddet eğilimi (Patır Erkek, 2016), özgüven, sosyal destek, akademik başarı, (Arıcı, 2005; Şimşek, 2010), öğretmen ve aile etkileşimi (Şenol ve Yıldız, 2009), özsaygı, uyum ilişkisinin (Coşun, 2004; Kaya, 1997) ele alındığı çalışmalar olduğu gözlenmektedir. Bu araştırmaların bazıları aşağıda özetlenmektedir.

Kaya (2010), yatılı bölge ortaokullarında 6., 7. ve 8. sınıfa devam eden toplam 459 öğrencinin ebeveyne bağlanma düzeylerini bazı değişkenlere göre incelemiştir. Araştırma sonucunda, yatılı olan ve olmayan öğrencilerin güvenli bağlanma ile kaygılı bağlanma stillerinde fark olmadığı; yatılı kalan öğrencilerin kaçınan bağlanma stilli puanlarının yatılı kalmayanlara göre anlamlı olarak daha yüksek olduğunu bulmuştur. Ayrıca öğrencilerin yalnızlık düzeyleri ile güvenli bağlanma stili arasında negatif, kaçınan ve kaygılı bağlanma stilleri arasında ise pozitif ilişkiler olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına dayanarak genel bağlanma puanlarına ve anneye, babaya, akrana ve okula bağlanmaya ilişkin yapılacak ayrıntılı çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Güven (1996), yatılı ilköğretim bölge okulunda kalan 570, ailesinin yanında kalan ilköğretim 6.,7. ve 8. sınıflarda okuyan 568 öğrencinin benlik kavram düzeylerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, okulda ve ailesi yanında kalan öğrencilerin benlik kavramları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ayrıca, yatılı bölge ortaokullarında kalan öğrencilerden, istemediği halde koşullar gereği yatılı kalanların kendi isteğiyle gelenlere; okulda gereksinimlerinin karşılanmasından memnun olmayanların memnun olanlara; ailesi tarafından sık ziyaret edilmeyenlerin edilenlere; öğretmenlerin tutumlarını otoriter ve ilgisiz bulanların demokratik bulanlara göre daha düşük benlik kavramı düzeylerine sahip oldukları bulunmuştur. YİBO'da kalan 7. ve 8. sınıf kız öğrencilerin, benlik kavramı düzeylerinin daha düşük olduğu, ayrıca anne-baba arasındaki geçimsiz ilişkiler, anne-babanın otoriter veya ilgisiz tutumu, öğrencinin ders başarısının anne-baba tarafından yetersiz bulunması veya bu konuya ilgi gösterilmemesi gibi sebeplerin çocuklardaki benlik kavramına olumsuz yansımalarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca YİBO'ya kendi isteği dışında gönderilme, okuldaki bazı gereksinimlerin karşılanmasından memnun olmama, aile bireyleri tarafından seyrek ziyaret edilme, otoriter ve ilgisiz öğretmen tutumu ve okuldaki sosyal etkinliklerle ilgilenmemenin benlik kavramını zayıflattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ay (2004), yatılı ilköğretim bölge okulları ve normal eğitim veren ilköğretim bölge okullarından 451 8. sınıf öğrencisi ile yaptığı çalışmada saldırganlık düzeyini karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, yatılı öğrencilerin kendine dönük ve antisosyal saldırganlık düzeyleri normal eğitim görenlere göre yüksek bulunmuştur. elde edilen sonuçlar yatılı öğrenim gören ergenlerin saldırganlık gibi birçok değişken açısından riskli durumda oldukları görülmektedir. Araştırma sonuçlarından farklı olarak Patır Erkek (2016), yatılı ve gündüzlü eğitim alan 300 ortaöğretim öğrencisinin şiddet eğilimlerini ve özgüvenlerini karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, yatılı ya da gündüzlü eğitim alan öğrencilerde şiddet eğilimi ve özgüven yönünden farklılık olmadığı bulunmuştur. Bunun yanında yatılı ve gündüzlü eğitim alan erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre şiddet eğilimlerinin daha fazla olduğu bulunmuştur. Yatılı eğitim alan kız öğrencilerin özgüvenlerinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Arıcı (2005), yatılı okulda ve ailesinin yanında kalan 15-18 yaş arasındaki 200 öğrencinin atılganlık, sosyal destek ve akademik başarı düzeylerini karşılaştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, yatılı okulda kalan öğrencilerle ailesi yanında kalan öğrencilerin sosyal destek, atılganlık ve akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yapılan başka bir araştırmada Şimşek (2010), yatılı kalan ve ailesinin yanında kalan 625 sekizinci sınıf öğrencisinin okul türü ve cinsiyete göre sosyal destek algıları ve yaşam doyumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda, yatılı kalan ergenlerin, aile ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri ailesinin yanında kalan ergenlerinkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ailesi yanında kalan kız ergenlerin okuldan aldıkları yaşam doyumu düzeylerinin, yatılı ilköğretim bölge okuluna devam eden erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer değişkenleri inceleyen Coşkun (2004), 11-15 yaşlarında olan, ailesinin yanında okuyan ve yatılı olarak okuyan 438 ilköğretim öğrencisinin akademik başarı, algıladıkları sosyal destek ve okula ilişkin uyum ile arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonucunda, yatılı okulda kalan öğrencilerin akademik ortalamalarının ve algıladıkları sosyal desteğin, okula ilişkin uyumlarının daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Arslan (2008), ergenlerle yaptığı araştırmada bağlanma stilleri ile psikososyal gelişim dönemleri (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık ve kimlik) arasında anlamlı düzeyde farklılaşma test etmiştir. Güvenli ve kayıtsız bağlanan ergenlerin diğer bağlanma stillerine sahip ergenlere göre daha yüksek düzeyde “güven” duygusuna sahip olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Özerklik, girişimcilik, çalışkanlık ve kimlik dönemleri açısından ise kayıtsız bağlanan ergenlerin diğerlerine göre daha yüksek puan aldıklarını bulmuştur. Ayrıca bağlanma stilleri ve psikososyal gelişim dönemi puanlarının cinsiyete göre farklılaştığı, kızların erkeklere göre daha fazla güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık ve kimlik duygusuna sahip olduğu görülmüştür. Özerkliğin bağlanma stili ve cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Kayıtsız bağlanma stiline sahip kızların diğer bağlanma stillerine sahip kızlardan daha yüksek özerklik düzeyine sahip olduğu, ayrıca kayıtsız bağlanma stiline sahip kızların, güvenli, kayıtsız, saplantılı ve korkulu bağlanma stillerine sahip erkeklerden daha yüksek özerklik düzeyine sahip olduğu bulunmuştur.

Şahin ve Sürücü (2011), 12-16 yaş arasında ailesi ile birlikte yaşayan 151 ergen ve yetiştirme yurtlarında yaşayan 91 ergen ile yaptıkları çalışmada, yetiştirme yurdunda yaşayan ergenler ile ailesinin yanında yaşayan ergenlerin bağlanma stilleri ile kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, yetiştirme yurtlarında yaşayan ergenler ile ailesinin yanında yaşayan ergenler bağlanma stilleri ve kimlik statüleri açısından karşılaştırıldığında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Ayrıca ergenlerde güvenli bağlanma stili ile kararsız kimlik statüsü arasında negatif yönlü, saplantılı bağlanma stili ile kararsız kimlik statüsü arasında pozitif yönlü ilişki olduğu bulunmuştur.

Kaya (1997), 16 yaş grubundan 460 kız öğrenci ile yaptığı çalışmada, yatılı okulda ve ailesinin yanında okuyan kız ergenlerin özsaygı ve uyum düzeylerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, yatılı ve gündüzlü olma durumunun özsaygı üzerinde etkili olmadığı, kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyum üzerinde etkili olduğu ve yatılı olmanın kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyumu artırdığı bulunmuştur. Gündüzlü olan kız öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Şenol ve Yıldız (2009), yatılı ilköğretim bölge okullarında 6.,7. ve 8. sınıfta okuyan 1240 öğrenciye öğretmenleri ve aileleri ile etkileşimlerini incelemek amacıyla anket uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, yatılı okullarda eğitim alan öğrencilerin aile desteklerinin düşük olduğu, öğretmenlerin öğrencilerin problemlerini çözmelerinde, düzenli çalışmalarında onlara destek oldukları bulunmuştur.

Bağlanma ile ilgili yapılan yurt içi araştırmaları incelendiğinde; yalnızlık (Erözkan 2004), benlik saygısı (Kaya, 2017), sınav kaygısı (Ürgüp, 2017), kişilik özellikleri (Onuk, 2017), öznel iyi oluş (Baytemir, 2014;Eken, 2010), atılganlık (Onur, 2006), ruhsal durum (Keskin ve Çam, 2008), madde kullanımı (Görgün, 2009), duygusal istismar, (Erdem Öztürk, 2016), duygusal zeka (Akyıldız, 2017), kariyer gelişimi (Bacanlı ve Sürücü, 2011), yaşam doyumu (Özdemir ve Koruklu, 2013), akranlara bağlanma (Günaydın ve Yöndem, 2003), aidiyet duygusu (Özkök ve Sarı, 2016), okula bağlılık (Bellici, 2015; Karababa, Oral ve Dilmaç, 2018) ilişkisinin ele alındığı çalışmalar olduğu gözlenmektedir. Bu araştırmaların bazıları aşağıda özetlenmektedir.

Erözkan (2004), 300 lise öğrencisinin bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerini cinsiyet, sınıf düzeyi ve sosyo-ekonomik düzey açısından karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, güvenli bağlanma stilinde cinsiyetler arasında, kayıtsız bağlanma stilinde ise sosyo-ekonomik düzeyler arasında farklılık bulunmuştur. Kızların güvenli bağlanma puanı erkeklerinkinde yüksek, sosyo-ekonomik düzeyleri düşük olanların olmayanlara göre kayıtsız bağlanma puanları daha yüksek bulunmuştur. Yalnızlık ile ilgili yapılan bir başka araştırmada Kaya (2017), 9., 10. ve 11. sınıftan toplam 100 öğrenci ile yaptığı çalışmada ergenlerin ana-babalarına bağlanma biçimlerinin benlik saygısı ve yalnızlık üzerinde etkisi olup olmadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda, anne babaya olumlu bağlanma benlik saygısıyla pozitif ilişkili bulunmuştur. Yalnızlık ve ebeveynlere bağlanma arasında negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Ürgüp (2017), üniversite giriş sınavına hazırlanan 100 öğrencinin aileleriyle geliştirmiş oldukları bağlanma stillerinin sınav kaygısı üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, sağlıklı bağlanmaya sahip olmayan bireylerin daha

fazla sınav kaygısı yaşadığı bulunmuştur. Yapılan araştırma sonucundan farklı olarak, Onuk (2017), toplamda 285 13-18 yaş arasındaki ergenlerin kişilik özelliklerinin sınav kaygısı ve okula bağlanma stilleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, sınav kaygısı ile okula bağlanma arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Anne babasının yanında yaşayan ergenlerin daha az duygusal dengesizlik yaşadığı bulunmuştur. Erkeklerin duygusal denge düzeyleri kadınlardan yüksek olduğu; aile gelirinin artmasıyla okula bağlılığın arttığı; öğretmenleri ile iyi ilişki içerisinde olanların okula bağlılığının yüksek olduğu; yakın arkadaş sayısı az olanların okula bağlılığının düşük olduğu; erkeklerin okula bağlanma düzeylerinin kadınlarınkinden yüksek olduğu; kadınların sınav kaygısı düzeylerinin erkeklerinkinden yüksek olduğu bulunmuştur.

Eken (2010), 1870 üniversite öğrencisi ile anne babaya bağlanmanın öznel iyi oluşa etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, anne-babaya bağlanma düzeyi ile öznel iyi oluş alt boyutları arasında pozitif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuca göre anne ya da babaya bağlanma arttığında öznel iyi oluşun da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Öznel iyi oluşu ele alan bir başka çalışmada Baytemir (2014), 14-18 yaş arası toplam 462 ergenin ebeveyn ve akrana bağlanma ile öznel iyi oluş arasında kişilerarası yeterliğin aracı rolünü incelemiştir. Araştırma sonucunda, ilişki başlatma, gücünü ortaya koyma ve çatışma çözme boyutlarının ebeveyne ve akrana bağlanma ile öznel iyi oluş arasında kısmi aracılık ettiği bulunmuştur. Erkeklerde kişilerarası yeterlikten öznel iyi oluşa giden yol anlamlı iken kızlarda bu ilişkinin anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Onur (2006), 479 lise öğrencisinin bağlanma stilleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda, atılganlık ile güvenli bağlanma arasında pozitif, kaygılı bağlanma arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Bağlanma stilleri ile cinsiyet, yaş, okul türü ve doğum sırası arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Görgün (2009), 1167 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada, madde kullananların özelliklerini belirlemiş ve madde kullananlar ile kullanmayanların bağlanma biçimlerini karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinde sigara ve alkol kullanımının, yalnız yaşamının, düşük okul başarısına sahip olmanın,

madde kullanan arkadaş ve ebeveyne sahip olmanın madde kullanımını açısından risk oluşturduğu bulunmuştur. Bağlanma özellikleri açısından, madde kullanmayanlarda olumlu bağlanma özellikleri olduğu bulunmuştur.

Akyıldız (2017), 14-18 yaş arası 120 öğrencinin bağlanma düzeyi ile duygusal zekaları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma sonucunda, katılımcıların annelerine olan bağlılığı arttığında babalarına olan bağlılığı da artarken, tersi bir durumda da azaldığı bulunmuştur. Anne-babaya bağlanma düzeyleri ve duygusal zeka arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

Bacanlı ve Sürücü (2011), 6., 7. ve 8. sınıfa giden toplamda 199 öğrencinin ebeveynlerine bağlanmalarının kariyer gelişimlerini yordayıp yordamadığını incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, anneye bağlanma kariyer gelişiminin en güçlü yordayıcısı olarak bulunmuştur. Öğrencilerin kariyer gelişim düzeylerinin sınıf düzeyine, anne ve babanın öğrenim düzeyine ve algılanan akademik başarıya göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur.

Özdemir ve Koruklu (2013), yaş ortalaması 12.71 olan 153 ergenin ana-babaya bağlanma, okula bağlanma ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerini ve okula bağlanmanın ana-babaya bağlanma ile yaşam doyumu arasındaki aracı rolünü incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda, hem anneye hem babaya bağlanmanın yaşam doyumu ile olumlu ilişkili olduğu bulunmuştur. Okula bağlanmanın ana-babaya bağlanma ile yaşam doyumu arasında kısmi aracılık rolü olduğu bulunmuştur.

Günaydın ve Yöndem (2003), yaş ortalaması 16.5 olan toplam 396 lise öğrencisinin akranlarına bağlanma düzeyleri ile ilişkili olabileceği düşünülen bazı niteliklerin akran bağlılığını yordama gücünü incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, ergenlerin akran bağlılığını en çok yordayanın ebeveyn bağlılığı olduğu bulunmuştur. Kızların akranlarına daha fazla bağlandıkları; kardeş sayısı, karşı cinsten arkadaş sayısı gibi değişkenlerin akran bağlılığını yordamada etkili olmadığı bulunmuştur. Akrana

bağlanmayı inceleyen bir diğer araştırmada Özkök ve Sarı (2016), 608 ortaokul öğrencisinin okula aidiyet duygusu ve arkadaşlara bağlılık düzeyini incelemiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin okula aidiyet duyguları ve arkadaşlara bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Okula aidiyet duygusu ile arkadaşlara bağlılık arasında pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur.

Karababa, Oral ve Dilmaç (2018), 317 ortaokul öğrencisinin okula bağlılık düzeylerini sosyal destek ve insani değer açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda, algılanan öğretmen, arkadaş sosyal desteğinin ve insani değer okula bağlılık düzeyini yordadığı bulunmuştur. Algılanan öğretmen ve arkadaş sosyal destek ve insani değer puanlarının yüksek olmasının okula bağlanmayı artırdığı bulunmuştur. Bu durum öğretmen ve arkadaşlarla kurulan ilişkilerin okul bağlılığı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Okula bağlanma ile ilgili yapılan başka bir çalışmada Bellici (2015), yaş ortalaması 12.6 olan toplam 552 ortaokul öğrencisinin okula bağlanma düzeylerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, kızların okula bağlanma düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğu bulunmuştur. Ebeveynlerin ekonomik ve eğitim durumu yüksek olan öğrencilerin okula bağlanma düzeyleri, düşük olanlara göre yüksek olduğu bulunmuştur. Akademik başarısı yüksek öğrencilerin okula bağlanma düzeyleri, düşük olanlara göre yüksek bulunmuştur.

Yapılan yurt içi araştırmaları incelendiğinde ergenlerin bağlanma özelliklerinin onları birçok yönden etkilediği sonucuna ulaşılabilmektedir. Yatılı bölge ortaokullarında ve kurum bakımı altında olan ergenlerin bağlanma özellikleri ile ilgili oldukça az çalışma bulunmaktadır. Ergenlerle ilgili yapılan bağlanma çalışmalarına bakıldığında daha çok bağlanma stillerinin ele alındığı, genel bağlanma düzeylerine ilişkin yapılan araştırmaların yetersiz olduğu görülmüştür. Dolayısıyla yapılan araştırmanın alan yazındaki önemli eksikliği gidereceği düşünülmektedir. Araştırma yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin bağlanma düzeyleri ile ilgili bilgiler sunmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm üretmesi açısından

önemli olmaktadır. Yapılan araştırmalara bakıldığında ebeveyne baēlanma, akrana baēlanma ve okula baēlanma ayrı ayrı ya da ikili şekilde ele alınmaktadır. Yapılan araştırmayla birlikte ilk defa, ifade edilen üç baēlanma durumu birlikte ele alınmış ve incelenmiştir. Bu durum ergenlerin baēlanma ilişkilerinin daha geniş kapsamlı incelenmesini ve dolayısıyla konuya daha geniş bakış aēısıyla bakılmasını ve elde edilen sonuçların daha ayrıntılı olmasını saēlayacaēı dūřünölmektedir.

III. BÖLÜM

3. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklerle ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1.Araştırma Modeli

Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin bağlanma düzeylerinin incelendiği araştırma, genel tarama modeline göre yürütülmüştür. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2006).

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Kastamonu İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerden oluşmaktadır. Araştırma verilerinin toplandığı 2017-2018 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde Kastamonu İli merkez ve ilçelerde toplam 13 yatılı bölge ortaokulu olduğu ve yatılı bölge ortaokullarına devam

eden toplam öğrenci sayısının 1193 olduğu belirlenmiştir. Araştırma, Kastamonu ilinde yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören öğrencilerin %22,46'sını (268) kapsamaktadır. Araştırmacının ulaşabilirliği dikkate alınarak uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen beş yatılı bölge ortaokulunun öğrencileri araştırma örnekleme kapsamına alınmıştır. Araştırmanın örnekleme; Kastamonu Araç ilçesi Ertürk Yöndem ve Şehit Ünsal Aksoy Yatılı Bölge Ortaokulu, Daday ilçesi Prof. Dr. Fahri Ecevit Yatılı Bölge Ortaokulu, Cide ilçesi Ayşe Aykaç Yatılı Bölge Ortaokulu ve Taşköprü ilçesi Taşköprü Yatılı Bölge Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan ergenlerin yaş aralığı 9-16, yaş ortalaması ise $\bar{X} = 11,50$ 'dir ($S= 0,79$). Araştırmanın örnekleme 136'sı (%50,7) kız ve 132'si (%49,3) erkek olmak üzere, toplam 268 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır. Örnekleme oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin sayı ve oranlar Tablo 3.1. ve Tablo 3.2.'de verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırma katılımcılarının okul ile ilgili özelliklere göre dağılımı

	Gruplar	Sayı (N)	Yüzde (%)
Okul Adı	Ertürk Yöndem YBO	52	19,4
	Cide Şehit Ayşe Aykaç YBO	106	39,6
	Taşköprü YBO	24	9,0
	Daday Prof. Dr. Fahri Ecevit YBO	26	9,7
	Araç Şehit Ünsal Aksoy YBO	60	21,9
Öğrenim Şekli	Gündüzlü	128	47,8
	Yatılı	140	52,2
Sınıf Düzeyi	5	59	22,0
	6	86	32,1
	7	67	25,0
	8	56	20,9

Araştırma katılımcısı ergenlerin okul dağılımlarına bakıldığında; ergenlerin 52'si (%19,4) Ertürk Yöndem YBO, 106'sı (%39,6) Cide Şehit Ayşe Aykaç YBO, 24'ü (%9,0) Taşköprü YBO, 26'sı (%9,7) Daday Prof. Dr. Fahri Ecevit YBO, 60'ı (%21,9) Araç Şehit Ünsal Aksoy YBO'da öğrenim görmektedir. Öğrenim şekli dağılımına bakıldığında; ergenlerin 128'i (%47,8) gündüzlü, 140'ı (%52,2) yatılı öğrenim görmektedir. Sınıf düzeyi dağılımına bakıldığında; ergenlerin 59'u (%22,0) 5. sınıf, 86'sı (%32,1) 6. sınıf, 67'si (%25,0) 7. sınıf ve 56'sı (%20,9) 8. sınıf düzeyinde öğrenim görmektedir.

Tablo 3.2. Araştırma katılımcılarının demografik özelliklere göre dağılımı (n=268)

	Gruplar	Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	136	50,7
	Erkek	132	49,3
Yaş	9-10	31	11,6
	11-12	120	44,8
	13-14	96	35,8
	15-16	21	7,8
Anne ve Babanın Birliktelik Durumu	Anne ve Baba Birlikte Yaşıyor	244	91,0
	Anne ve Baba Ayrı Yaşıyor	24	9,0
Yatılı Kalma Süresi	4 Yıl ve Daha Az	19	7,1
	5-6 Yıl	52	19,4
	7-8 Yıl	69	25,7
Yatılı Kalma Sebebi	Yaşadığı Yerleşim Biriminde Okul Olmaması	94	35,1
	Maddi Durum Yetersizliği	22	8,2
Yatılı Kalma İsteği	Kendi İsteği İle	96	35,8
	Ailenin İsteği İle	37	13,8
Ailenin Ziyaret Sıklığı	Her Hafta	101	38,1
	Ayda Bir Kez	15	5,6
	Birkaç Ayda Bir	24	9,0

Araştırma katılımcısı ergenlerin cinsiyet dağılımına bakıldığında; katılımcıların 136'sı (%50,7) kız, 132'si (%49,3) erkektir. Katılımcıların yaş aralığı 9-16 arasında

değişmektedir. Ergenlerin yaş aralığı dağılımına bakıldığında; 31'i (%11,6) 9-10, 120'si (%44,8) 11-12, 96'sı (%35,8) 13-14, 21'i (%7,8) 15-16 yaş aralığındadır. Anne ve babanın birliktelik durumu dağılımına bakıldığında; ergenlerin 244'ünün (%91,0) anne ve babası birlikte yaşamakta, 24'ünün (%9,0) anne ve babası ayrı yaşamaktadır. Bilgi Toplama Formu'nda ergenlerin yatılı kalma süresi ile ilgili soruya verilen cevapların yetersiz olması, boş bırakılması nedeniyle "bir yıldan az", "1-2 yıl" ve "3-4 yıl" seçenekleri birleştirilmiş ve "4 yıldan az" şeklinde birleştirilmiştir. Ergenlerin yatılı kalma süresi dağılımına bakıldığında; katılımcıların 19'u (%7,1) 4 yıl ve daha az, 52'si (%19,4) 5-6 yıl, 69'u (%25,7) 7-8 yıl ve daha fazla süre yatılı kalmaktadır. Araştırma katılımcılarından anne ya da babasının sağ olmadığını belirten 6 katılımcı analizlere dahil edilmediğinden Bilgi Toplama Formu'ndan "anne ya da babanızın olmaması" seçeneği ve aynı zamanda işaretleyen katılımcı olmadığından "diğer" seçeneği formdan çıkarılmıştır. Ergenlerin yatılı kalma sebebi dağılımına bakıldığında; katılımcıların 94'ü (%35,1) yaşadığı yerleşim biriminde okul olmaması nedeniyle, 22'si (%8,2) maddi durum yetersizliği nedeniyle yatılı kalmaktadır. Bilgi Toplama Formu'nda yatılı kalma isteği seçeneklerinden olan "diğer" seçeneğini işaretleyen katılımcı olmadığından analizlere dahil edilmemiştir. Ayrıca anne ve babasının sağ olmadığını belirten 2 katılımcı bulunduğu ve o katılımcılar analize dahil edilmediğinden yatılı kalma sebebi değişkeninin incelendiği kişi sayısı toplamda 116'dır. Ergenlerin yatılı okula gelme isteği dağılımına bakıldığında; katılımcıların 96'sı (%35,8) kendi isteği ile, 37'si (%13,8) ailenin isteği ile yatılı kalmayı istemektedirler. Araştırmada 7 kişi diğer seçeneğini işaretlediğinden ve herhangi bir açıklama yazmadığından analize dahil edilmemiş ve analize olan toplam sayı 133 olmuştur. Bilgi Toplama Formu'nda "2-3 ayda bir kez", "altı ayda bir kez", "yılda bir kez" ve "hiç gelmezler" seçeneklerine verilen cevapların yetersiz olması nedeniyle birleştirilmiş ve "birkaç ayda bir" şeklinde gruplandırılmıştır. Ailelerin ziyaret sıklığı dağılımına bakıldığında; katılımcıların ailelerinin 101'i (%38,1) her hafta ziyaret etmekte, 15'i (%5,6) ayda bir kez ziyaret etmekte, 24'ü (%9,0) birkaç ayda bir ziyaret etmektedirler.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri, Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği ve demografik bilgiler hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Bilgi Toplama Formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile ilgili bilgiler aşağıda ayrı başlıklar halinde verilmiştir.

3.3.1. Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri (EABE)

EABE'nin orijinali Armsden ve Greenberg (1987) tarafından geliştirilmiş ancak daha sonraları Raja, McGee ve Stanton (1992) tarafından 12 maddelik kısa formu kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Günaydın ve diğerleri (2005) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek anne, baba ve arkadaşla bağlanmayı ölçen iki alt ölçekten oluşmaktadır. Bu çalışmada anne ve babaya bağlanma alt boyutu kullanılmış, arkadaşla bağlanma boyutu kullanılmamıştır. Araştırmada kullanılan bir diğer ölçek olan Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği'nin maddelerinin daha kısa, anlaşılır ve araştırma katılımcısının yaşına uygun olması nedeniyle, akrana bağlanma düzeyini ölçmek için Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği kullanılmıştır. Anne ve babaya bağlanmayı ölçmek üzere ölçekte toplam 12 madde bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12 en yüksek puan 84'tür. Ölçekten alınan puanların yüksekliği anne ve babaya daha fazla bağlanmayı göstermektedir. Ölçekte toplam 12 maddeden 2 madde (2. Madde ve 6.madde) ters yönde, diğer 10 madde ise normal yönde puanlanmaktadır (Günaydın ve diğerleri, 2005). 1., 2., 3. ve 11. maddeler güven; 6., 7., 8. ve 12. maddeler iletişim; 4., 5., 9. ve 10. maddeler yabancılaşma alt boyutlarını ölçmektedir. Ölçek 7'li likert tipi bir ölçektir. Birey okuduğu ifadenin kendisi için ne derece uygun olduğunu belirtmek için; (1) "Kesinlikle Katılmıyorum", (2) "Katılmıyorum", (3) "Kısmen Katılmıyorum", (4) "Fikrim Yok", (5) "Kısmen Katılıyorum", (6) "Katılıyorum" ve (7) "Kesinlikle Katılıyorum" şeklindeki seçeneklerden birini işaretlemektedir (Ek-1).

Anne ve babaya bağlanma toplam puanları arasında güçlü ve anlamlı bir ilişki ($r = .35$, $p < .01$) olduğu raporlaştırılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışmasında, ölçeğin toplamı için iç tutarlık katsayısı anne formu için $.88$, baba formu için $.90$; test-tekrar test güvenirlik katsayısı anne için $.87$, baba için $.88$ olarak raporlaştırılmıştır. Bu araştırmanın katılımcıları ile yapılan güvenirlik çalışmasında Cronbach alpha iç tutarlılık güvenirlik katsayısı $\alpha = .89$ olarak hesaplanmıştır. Bu bulgulara dayanarak ebeveyne bağlanmayı belirlemek için kullanılan ölçek güvenilir bir araç olarak kabul edilmiştir.

3.3.2. Çocuk ve ergenler için okula bağlanma ölçeği (OBÖ-ÇE)

Orijinali School Attachment Scale-SAS (Hill, 2005) olan ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Savi (2011) tarafından gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışması ilköğretim okullarının 3. ve 8. sınıflarında öğrenim gören, yaşları 9-14 arasında değişen 708 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Ölçekte, okula bağlanma (Örnek madde: Bu okulda olmaktan gurur duyuyorum), öğretmene bağlanma (Örnek madde: Öğretmenlerimi seviyorum) ve arkadaşla bağlanma (Örnek madde: Okulumdaki arkadaşlarımla gurur duyuyorum) olmak üzere üç faktör bulunmaktadır. Orijinalinde 15 maddeden oluşan ölçeğin, Türkçe uyarlama çalışmasında 4. ve 14. maddelerin hem düşük ortak varyansa sahip olduğu hem de ölçeğin iç tutarlılığını düşürdüğü gerekçesiyle ölçekten çıkarılmıştır. Bu nedenle ölçeğin son hali 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 13 ile 65 puan arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın yüksekliği okula daha fazla bağlanmayı göstermektedir. Ölçek 5'li likert tipi bir ölçektir. Birey okuduğu ifadenin kendisi için ne derece uygun olduğunu belirtmek için; (1) "Kesinlikle Evet", (2) "Evet", (3) "Olabilir", (4) "Hayır" ve (5) "Kesinlikle Hayır" şeklindeki seçeneklerden birini işaretlemektedir. (Ek-2).

Ölçek maddelerinin, toplam varyansın %58,69'unu açıklayan üç faktör altında toplandığı raporlaştırılmıştır (Savi, 2011). Hem düşük ortak varyansa sahip olan hem de ölçeğin iç tutarlılığını düşürdüğü saptanan 4. ve 14. maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin faktörleri arasında pozitif anlamlı ilişki ($p < .01$) bulunduğu raporlaştırılmıştır

(Savi, 2011). Ölçeğin uyarlama çalışmasında, ölçeğin toplamı için iç tutarlık katsayısı .84; test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .85 olarak raporlaştırılmıştır. Maddelerin toplam puanla ilişkisinin .66 ve .85 arasında değiştiği belirtilmiştir (Savi, 2011). Aynı ölçeğin kullanıldığı başka araştırmalarda (Duy ve Yıldız, 2014) Cronbach alpha değeri, ölçeğin tümü için .83, okula bağlanma alt boyutu için .85, arkadaşla bağlanma alt boyutu için .68 ve öğretmene bağlanma alt boyutu için .79 olarak bulunmuştur. Ölçeğin kullanıldığı bir başka araştırmada (Yavuz ve Kutlu, 2016) okula bağlanma, arkadaşla bağlanma ve öğretmene bağlanma alt faktörlerinin Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı sırasıyla, .91, .86, .87; tüm ölçeğin güvenilirlik katsayısı ise .89 olarak bulunmuştur. Bu araştırmanın katılımcıları ile yapılan güvenilirlik çalışmasında akrana ve okula bağlanma alt boyutunda Cronbach alpha iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı $\alpha = .92$ ve $\alpha = .90$ olarak hesaplanmıştır. Bu bulgulara dayanarak akrana ve okula bağlanmayı belirlemek için kullanılan ölçek güvenilir bir araç olarak kabul edilmiştir.

3.3.3. Bilgi toplama formu

Araştırmaya katılan ergenlerin demografik özellikleri ile ilgili bilgileri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan “Bilgi Toplama Formu” kullanılmıştır. Bu form ile katılımcıların öğrenim şekli, cinsiyeti, yaşı, sınıf düzeyi, anne ve babalarının birlikte ya da ayrı yaşama durumu, yatılı öğrenim gören katılımcıların yatılı kalma süresi, yatılı kalma sebebi, yatılı okula gelme isteği, ailenin ziyaret etme sıklığı gibi özellikleri hakkında bilgiler toplanmıştır (Ek-3).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma örneklemini olarak belirlenen okullarda araştırma verilerinin toplanması için, Kastamonu Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne izin başvurusu yapılarak gerekli izinler (Ek-4) alınmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde, okullardan randevu alınarak okul yönetimi ve ders öğretmenleri tarafından

uygun görülen uygulama zamanı planlanmış, ölçekler örnekleme oluşturan okulların 5., 6., 7. ve 8. sınıflarına uygulanmıştır. Araştırmacı verilerin toplanacağı sınıflara kendisi girerek, öncelikle kendisini tanıtmış, araştırmanın amacı ve ölçeklerin nasıl cevaplandırılacağı hakkında bilgi vermiştir. Katılım konusunda gönüllülük ilkesi gözetilerek, öğrencilere sorulara içten yanıt vermelerini sağlamak amacıyla kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı ve sonuçların bireysel değerlendirilmeyeceği belirtilmiştir. Gönüllü Katılım Formu (Ek-5) ile uygulama başlatılmıştır. Sınıflarda ölçeklerin uygulamanın süresi yaklaşık 25-35 dakika arasında değişmiştir. Araştırma verilerinin toplanması süreci bütün okullarda yaklaşık iki haftada tamamlanmıştır.

3.5.Verilerin Analizi

Toplamda 274 öğrenciye uygulanan ölçekler incelendiğinde, Bilgi Toplama Formu'nda, anne veya babadan birinin sağ olmadığını belirten toplam 6 katılımcının yanıtladığı ölçekler anne ya da baba yokluğunun bağlanma ile ilgili özellikleri doğrudan etkileyeceği düşüncesi ile analizlere dahil edilmemiştir. Araştırma katılımcıları olarak 268 ergenden toplanan veriler ile analizler yapılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20,0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma katılımcısı ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma puanlarına ilişkin çarpıklık, basıklık testi sonuçları Tablo 3.3.'de verilmiştir.

Tablo 3.3. Ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma puanlarına ilişkin çarpıklık, basıklık testi sonuçları

Değişkenler	Çk	Bk
Anneye Bağlanma	-,87	,30
Babaya Bağlanma	-,71	-,07
Akrana Bağlanma	1,01	,96
Okula Bağlanma	,90	,74

Tablo 3.3. incelendiğinde ergenlerin anneye bağlanma puanlarının $-.87$ çarpıklık ve $.30$ basıklık değerine sahip olduğu ve normal dağılım sergilediği gözlenmektedir. Ergenlerin babaya bağlanma puanlarının $-.71$ çarpıklık ve $-.07$ basıklık değerine sahip olduğu ve normal dağılım sergilediği gözlenmektedir. Ergenlerin akrana bağlanma puanlarının $1,01$ çarpıklık ve $.96$ basıklık değerine sahip olduğu ve normal dağılım sergilediği gözlenmektedir. Ergenlerin okula bağlanma puanlarının $.90$ çarpıklık ve $.74$ basıklık değerine sahip olduğu ve normal dağılım sergilediği gözlenmektedir.

Çarpıklık ve basıklık katsayısının -1.5 ile $+1.5$ olması durumunda dağılım normal kabul edilmektedir (Tabachnick and Fidell, 2013). Bu sonuçlara dayanarak araştırma verilerinin analizinde parametrik tekniklerden yararlanılmıştır. Bağlanma puanlarının demografik özelliklere göre test edilmesinde ikili karşılaştırmalar için t testi, çoklu karşılaştırmalar için Tek Yönlü Varyans Analizi ve anlamlı çıkması durumunda Scheffe testi teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma puanları arasındaki ilişkileri incelemek için korelasyon analizi kullanılmıştır.

IV. BÖLÜM

4. Bulgular

Araştırma bulguları sunulurken öncelikle araştırma katılımcısı olan yatılı bölge ortaokulunda öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma puanlarına ilişkin betimsel analiz sonuçları raporlaştırılmıştır. Ardından araştırmanın alt problemlerinin sıralamasına uygun olarak yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri öncelikle demografik niteliklere; ikinci olarak yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine göre; üçüncü olarak yatılı öğrenim görme ile ilgili özelliklere ve son olarak yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanmaları kendi arasındaki ilişkiye göre ele alınmış ve bu problemlere yanıt arayacak nitelikte bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne, Akrana ve Okula Bağlanma Düzeylerinin Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin; cinsiyete, yaşa, sınıf düzeyine, anne ve babanın birlikte ya da ayrı yaşayıp yaşamamasına göre farklılık gösterip göstermediğinin test edilmesinde t testi ve ANOVA istatistiksel tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmada ele alınan her bir değişkene ilişkin bulgular ayrı ayrı raporlaştırılmıştır.

4.1.1. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden “Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” probleminin test edilmesi amacıyla t testi kullanılmış ve sonuçlar Tablo 4.1.’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin cinsiyete göre incelenmesine ilişkin t testi sonuçları (n=268)

Bağlanma Türü	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	p
Anneye Bağlanma	Kız	136	62,33	14,404	-,699	,485
	Erkek	132	63,58	14,762		
Babaya Bağlanma	Kız	136	63,32	13,219	,362	,718
	Erkek	132	62,72	14,090		
Akrana Bağlanma	Kız	136	9,15	4,018	-,026	,979
	Erkek	132	9,16	3,521		
Okula Bağlanma	Kız	136	24,01	9,301	,161	,872
	Erkek	132	23,84	8,276		

Tablo 4.1.’e göre; yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin, anneye [t(268)=-,699, p>0.05], babaya [t(268)=,362, p>0.05] akrana [t(268)=-,026, p>0.05] ve okula [t(268)=,161, p>0.05] bağlanma düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Buna göre, her iki cinsiyetteki ergenlerin anne, baba, akrana ve okula bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

4.1.2. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yaşa göre incelenmesine ilişkin bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden “Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri yaşa göre farklılık göstermekte midir?” probleminin test edilmesi amacıyla ANOVA testi kullanılmış ve sonuçlar Tablo 4.2.’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yaşa göre incelenmesine ilişkin ANOVA testi sonuçları (n=268)

Bağlanma Türü	Yaş	N	$\bar{X}$	S	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Anneye Bağlanma	9-10	31	71,71	7,555	G.Arası	5035,214	3	1678,405	8,583	,000**
	11-12	120	61,79	15,437	G.İçi	51624,947	264	195,549		
	13-14	96	63,90	13,218	Toplam	56660,160	267			
	15-16	21	52,24	15,745						
	Toplam	268	62,94	14,567						
Babaya Bağlanma	9-10	31	66,68	11,137	G.Arası	3377,468	3	1125,823	6,427	,000**
	11-12	120	63,27	13,859	G.İçi	46245,349	264	175,172		
	13-14	96	64,09	13,001	Toplam	49622,817	267			
	15-16	21	51,38	13,433						
	Toplam	268	63,03	13,633						
Akrana Bağlanma	9-10	31	9,84	4,180	G.Arası	223,392	3	74,464	5,492	,001**
	11-12	120	8,55	3,146	G.İçi	3579,336	264	13,558		
	13-14	96	9,07	3,477	Toplam	3802,728	267			
	15-16	21	11,95	6,037						
	Toplam	268	9,15	3,774						
Okula Bağlanma	9-10	31	25,13	11,072	G.Arası	1287,177	3	429,059	5,849	,001**
	11-12	120	21,85	7,218	G.İçi	19364,476	264	73,350		
	13-14	96	24,95	7,566	Toplam	20651,653	267			
	15-16	21	29,38	14,228						
	Toplam	268	23,93	8,795						

**p<.01

Tablo 4.2.’de incelendiğinde; yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin yaşa göre anneye; [F(3;268)=8,583, p<0.001], babaya [F(3;268)= 6,427,

$p<0.001$], akrana [$F(3;268)= 5,492$, $p<0.01$] ve okula [$F(3;268)= 5,849$, $p<0.01$] bağlanma düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla gruplar arası karşılaştırmalar için Scheffe testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 4.3.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye ve babaya bağlanma düzeylerinin yaşa göre incelenmesine ilişkin Scheffe testi sonuçları (n=268)

Bağlanma Türü	Yaş	Yaş	Ortalama Farkı	S	p
Anneye Bağlanma	9-10	11-12	9,918*	2,817	,007**
		13-14	7,814	2,889	,065
		15-16	19,472*	3,952	,000***
	11-12	9-10	-9,918*	2,817	,007**
		13-14	-2,104	1,915	,751
		15-16	9,554*	3,308	,042*
	13-14	9-10	-7,814	2,889	,065
		11-12	2,104	1,915	,751
		15-16	11,658*	3,369	,008**
	15-16	9-10	-19,472*	3,952	,000***
		11-12	-9,554*	3,308	,042*
		13-14	-11,658*	3,369	,008*
Babaya Bağlanma	9-10	11-12	3,411	2,667	,652
		13-14	2,584	2,734	,827
		15-16	15,296*	3,741	,001**
	11-12	9-10	-3,411	2,667	,652
		13-14	-,827	1,812	,976
		15-16	11,886*	3,131	,003*
	13-14	9-10	-2,584	2,734	,827
		11-12	,827	1,812	,976
		15-16	12,713*	3,188	,001*
	15-16	9-10	-15,296*	3,741	,001**
		11-12	-11,886*	3,131	,003**
		13-14	-12,713*	3,188	,001**

* $p<.05$; ** $p<.01$; *** $p<.001$

Tablo 4.3.'te 9-10 yaşındaki ergenlerde anneye bağlanmanın, 11-12 yaşındaki ($p=.007$; $p<.01$) ve 15-16 yaşındaki ($p=.000$; $p<.001$) ergenlere göre anlamlı düzeyde daha fazla olduğu bulunmuştur. Yine 13-14 yaşındaki ergenlerde 15-16 yaşındaki ($p=.008$; $p<.01$) ergenlere göre anneye bağlanmanın anlamlı düzeyde daha fazla olduğu bulunmuştur. Buna göre 9-11 ve 13-14 yaşındaki ergenlerin anneye bağlanma düzeylerinin daha yüksek, 15-16 yaşındaki ergenlerin ise daha düşük olduğu

gözlenmektedir. Babaya bağlanma boyutunda 15-16 yaşındaki ergenler ile 9-10 yaşındaki ($p=,001$; $p<,01$), 11-12 yaşındaki ($p=,003$; $p<,01$) ve 13-14 yaşındaki ($p=,001$; $p<,01$) ergenler arasında anlamlı farklılıklar olduğu ve 15-16 yaşındaki babaya bağlanma düzeylerinin daha düşük olduğu bulunmuştur.

Tablo 4.4. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yaşa göre incelenmesine ilişkin Scheffe testi sonuçları (n=268)

Bağlanma Türü	Yaş	Yaş	Ortalama Farkı	S	p
Akrana Bağlanma	9-10	11-12	1,289	,742	,391
		13-14	,766	,761	,798
		15-16	-2,114	1,041	,251
	11-12	9-10	-1,289	,742	,391
		13-14	-,523	,504	,783
		15-16	-3,402*	,871	,002*
	13-14	9-10	-,766	,761	,798
		11-12	,523	,504	,783
		15-16	-2,879*	,887	,016*
	15-16	9-10	2,114	1,041	,251
		11-12	3,402*	,871	,002*
		13-14	2,879*	,887	,016*
Okula Bağlanma	9-10	11-12	3,279	1,726	,309
		13-14	,181	1,769	1,000
		15-16	-4,252	2,421	,380
	11-12	9-10	-3,279	1,726	,309
		13-14	-3,098	1,173	,075
		15-16	-7,531*	2,026	,004**
	13-14	9-10	-,181	1,769	1,000
		11-12	3,098	1,173	,075
		15-16	-4,433	2,063	,205
	15-16	9-10	4,252	2,421	,380
		11-12	7,531*	2,026	,004*
		13-14	4,433	2,063	,205

* $p<,05$; ** $p<,01$; *** $p<,001$

Tablo 4.4’de akrana bağlanma boyutunda 15-16 yaşındaki ergenlerin 11-12 yaşındaki ($p=,004$; $p<,05$) ve 13-14 yaşındaki ($p=,004$; $p<,01$) ergenler arasında anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. 15-16 yaşındaki ergenlerin akrana bağlanma düzeylerinin en yüksek olduğu gözlenmektedir. Okula bağlanma boyutunda 15-16 yaşındaki arasındaki ergenler ile 11-12 yaşındaki ($p=,004$; $p<,05$) ergenler arasında

anlamlı bir farklılık olduğu ve 15-16 yaşındaki ergenlerin okula bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

4.1.3. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin sınıf düzeyine göre incelenmesine ilişkin bulgular (n=268)

Araştırmanın alt problemlerinden “Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” probleminin test edilmesi amacıyla ANOVA testi kullanılmış ve sonuçlar Tablo 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4.5. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin sınıf düzeyine göre incelenmesine ilişkin ANOVA testi sonuçları (n=268)

Bağlanma Türü	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Anneye Bağlanma	5	59	63,92	14,219	G.Arası	276,851	3	92,284	,432	,730
	6	86	61,49	16,145	G.İçi	56383,309	264	213,573		
	7	67	63,60	13,280	Toplam	56660,160	267			
	8	56	63,38	14,051						
	Toplam	268	62,94	14,567						
Babaya Bağlanma	5	59	62,98	12,697	G.Arası	491,281	3	163,760	,880	,452
	6	86	62,80	14,996	G.İçi	49131,536	264	186,104		
	7	67	65,01	13,299	Toplam	49622,817	267			
	8	56	61,04	12,788						
	Toplam	268	63,03	13,633						
Akrana Bağlanma	5	59	9,63	3,610	G.Arası	161,599	3	53,866	3,906	,009**
	6	86	8,27	3,309	G.İçi	3641,128	264	13,792		
	7	67	8,90	3,234	Toplam	3802,728	267			
	8	56	10,32	4,794						
	Toplam	268	9,15	3,774						
Okula Bağlanma	5	59	24,46	8,785	G.Arası	1549,123	3	516,374	7,136	,000***
	6	86	21,09	7,536	G.İçi	19102,530	264	72,358		
	7	67	23,87	7,497	Toplam	20651,653	267			
	8	56	27,80	10,522						
	Toplam	268	23,93	8,795						

**p<.01; ***p<.001

Tablo 4.5.'e göre; yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin, anneye [F(3;268)=,432, $p>0.05$] ve babaya [F(3;268)= ,880, $p>0.05$] bağlanma boyutlarında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Akrana [F(3;268)= 3,906, $p<0.01$] ve okula [F(3;268)= 7,136, $p<0.01$] bağlanma boyutlarında ise anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı Scheffe testi uygulanmıştır ve sonuçlar tablo 4.6'da gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin akrana ve okula bağlanma düzeylerinin sınıf düzeyine göre incelenmesine ilişkin Scheffe testi sonuçları (n=268)

Bağlanma Türü	Sınıf Düzeyi	Sınıf Düzeyi	Ortalama Farkı	S	p
Akrana Bağlanma	5	6	1,360	,628	,199
		7	,732	,663	,749
		8	-,694	,693	,800
	6	5	-1,360	,628	,199
		7	-,628	,605	,783
		8	-2,054*	,638	,017*
	7	5	-,732	,663	,749
		6	,628	,605	,783
		8	-1,426	,672	,215
	8	5	,694	,693	,800
		6	2,054*	,638	,017*
		7	1,426	,672	,215
Okula Bağlanma	5	6	3,365	1,438	,143
		7	,592	1,519	,985
		8	-3,346	1,587	,220
	6	5	-3,365	1,438	,143
		7	-2,773	1,386	,264
		8	-6,711*	1,461	,000***
	7	5	-,592	1,519	,985
		6	2,773	1,386	,264
		8	-3,938	1,540	,091
	8	5	3,346	1,587	,220
		6	6,711*	1,461	,000***
			7	3,938	1,540

* $p<.05$;*** $p<.001$

Tablo 4.6.'da akrana ve okula bağlanma boyutunda 6. sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile 8. sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Buna göre, 8. sınıfta öğrenim gören ergenlerin 6. sınıfta öğrenim görenlere göre akrana ($p=,017$; $p<.05$) ve okula ($p=,000$; $p<.001$) bağlanma düzeylerinin anlamlı düzeyde daha fazla olduğu bulunmuştur.

4.1.4. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin anne ve babanın birlikteliğine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden “Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma özellikleri anne ve babanın birlikteliğine göre farklılık göstermekte midir?” probleminin test edilmesi amacıyla t testi kullanılmış ve sonuçlar Tablo 4.7.'de verilmiştir.

Tablo 4.7. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin anne ve babanın birlikteliğine göre incelenmesine ilişkin t testi sonuçları (n=268)

Bağlanma Türü	Anne ve Babanın Birlikteliğine Göre	N	$\bar{X}$	S	t	p
Anneye Bağlanma	Anne ve Baba Birlikte	244	63,68	14,106	2,684	,008**
	Anne ve Baba Ayrı	24	55,42	17,212		
Babaya Bağlanma	Anne ve Baba Birlikte	244	63,00	13,682	-,084	,933
	Anne ve Baba Ayrı	24	63,25	13,404		
Akrana Bağlanma	Anne ve Baba Birlikte	244	9,02	3,706	-1,783	,076
	Anne ve Baba Ayrı	24	10,46	4,273		
Okula Bağlanma	Anne ve Baba Birlikte	244	23,82	8,928	-,673	,501
	Anne ve Baba Ayrı	24	25,08	7,360		

** $p<.01$

Tablo 4.7.'ye göre yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin, anneye bağlanma düzeylerinin anne ve babanın birlikteliğine göre anne ve babası

birlikte yaşayanlar lehine anlamlı bir farklılık [$t(268)=2,684$, $p<0.01$] bulunmuştur. Babaya bağlanma düzeylerinde [$t(268)=-,084$, $p>0.05$], akrana bağlanma düzeylerinde [$t(268)=-1,783$, $p>0.05$] ve okula bağlanma düzeylerinde [$t(268)=-,673$, $p>0.05$] gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulgulara göre, anne ve babası birlikte yaşayanların ayrı yaşayanlara göre daha yüksek düzeyde anneye bağlanma puanına sahip olduğu görülmüştür.

4.2. Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne, Akrana ve Okula Bağlanma Düzeylerinin Yatılı ya da Gündüzlü Öğrenim Görmelerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden “ Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne bağlanma düzeyleri yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine göre farklılık göstermekte midir?” probleminin test edilmesi amacıyla t testi kullanılmış ve sonuçlar Tablo 4.8.’de verilmiştir.

Tablo 4.8. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anne, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine göre incelenmesine ilişkin t testi sonuçları (n=268)

Bağlanma Türü	Öğrenim Şekli	N	$\bar{X}$	S	t	p
Anneye Bağlanma	Gündüzlü	128	64,56	14,148	1,746	,082
	Yatılı	140	61,46	14,837		
Babaya Bağlanma	Gündüzlü	128	64,91	12,531	2,174	,031*
	Yatılı	140	61,31	14,398		
Akrana Bağlanma	Gündüzlü	128	9,71	4,250	2,333	,020*
	Yatılı	140	8,64	3,210		
Okula Bağlanma	Gündüzlü	128	25,01	9,928	1,930	,055
	Yatılı	140	22,94	7,515		

*p<.05

Tablo 4.8.'de yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin, anneye [$t(268)=1,746$, $p>0.05$] ve okula [$t(268)=1,930$, $p>0.05$] bağlanma düzeylerinin öğrenim şekline göre anlamlı bir farklılık göstermediği; babaya bağlanma düzeylerinde [$t(268)=2,174$, $p<0.05$] gündüzlü olanlar ile yatılı kalanlar arasında gündüzlü olanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu; akrana bağlanma düzeylerinde [$t(268)=2,333$, $p<0.05$] gündüzlü olanlar ile yatılı kalanlar arasında gündüzlü olanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu; gündüzlü öğrenim görenlerin yatılı öğrenim görenlere kıyasla babaya ve akrana bağlanma puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur.

4.3. Yatılı Bölge Ortaokullarında Yatılı Olarak Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne, Akrana ve Okula Bağlanma Düzeylerinin, Yatılı Öğrenim Görme İle İlgili Özelliklere Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı öğrenim görme ile ilgili özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğinin test edildiği araştırmada ele alınan her bir değişkene ilişkin bulgular ayrı ayrı raporlaştırılmıştır.

4.3.1. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma süresine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden “Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri yatılı kalma süresine göre farklılık göstermekte midir?” probleminin test edilmesi amacıyla ANOVA testi kullanılmış ve sonuçlar Tablo 4.9.'da verilmiştir.

Tablo 4.9. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma süresine göre incelenmesine ilişkin ANOVA testi sonuçları

Bağlanma Türü	Yatılı Kalma Süresi	N	$\bar{X}$	S	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Anneye Bağlanma	4 yıl ve daha az	19	57,42	10,606	G.Arası	1040,564	3	346,855		
	5-6 yıl	52	61,44	15,844	G.İçi	55619,596	264	210,680	1,646	,179
	7-8 yıl	69	62,59	15,036	Toplam	56660,160	267			
	Toplam	140	62,94	14,567						
Babaya Bağlanma	4 yıl ve daha az	19	58,00	11,837	G.Arası	1108,228	3	369,409		
	5-6 yıl	52	61,69	14,253	G.İçi	48514,590	264	183,767	2,010	,113
	7-8 yıl	69	61,93	15,189	Toplam	49622,817	267			
	Toplam	140	63,03	13,633						
Akrana Bağlanma	4 yıl ve daha az	19	10,63	3,700	G.Arası	165,487	3	55,162		
	5-6 yıl	52	8,17	3,085	G.İçi	3637,241	264	13,777	4,004	,008
	7-8 yıl	69	8,45	2,998	Toplam	3802,728	267			**
	Toplam	140	9,15	3,774						
Okula Bağlanma	4 yıl ve daha az	19	26,53	8,342	G.Arası	575,797	3	191,932		
	5-6 yıl	52	22,08	7,351	G.İçi	20075,856	264	76,045	2,524	,058
	7-8 yıl	69	22,61	7,226	Toplam	20651,653	267			
	Toplam	140	23,93	8,795						

**p<.01

Tablo 4.9.'a göre; yatılı bölge ortaokullarında yatılı öğrenim gören ergenlerin, anneye, [F(3;268)=,169, p>0.05], babaya [F(3;268)=2,010, p>0.05] ve okula [F(3;268)= 2,524, p>0.05)] bağlanma boyutlarında yatılı kalma süresine göre anlamlı bir farklılık görülmediği, akrana [F(3;268)= 4,004, p<0.05] bağlanma boyutunda ise yatılı kalma süresine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı Scheffe testi uygulanmış ve sonuçlar çizelge 4.10.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.10. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin akrana bağlanma düzeylerinin yatılı kalma süresi göre incelenmesine ilişkin Scheffe testi sonuçları

Bağlanma Türü	Yatılı Kalma Süresi	Yatılı Kalma Süresi	Ortalama Farkı	S	p
Akrana Bağlanma	4 yıl ve daha az	5-6 yıl	2,459	,995	,049*
		7-8 yıl	2,182	,962	,164
	5-6 yıl	4 yıl ve daha az	-2,459	,995	,049*
		7-8 yıl	-,276	,682	,983
	7-8 yıl	4 yıl ve daha az	-2,182	,962	,164
		5-6 yıl	,276	,682	,983

*p<.05

Tablo 4.10.'da görüldüğü üzere akrana bağlanma boyutunda 4 yıl ve daha az yatılı kalan ergenler ile 5-6 yıl yatılı kalan ($p=,049$; $p<.05$) ergenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu 4 yıl ve daha az yatılı kalan ergenlerin daha yüksek düzeyde akrana bağlanma yaşadığı bulunmuştur. Diğer gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

4.3.2. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma sebebine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden “Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri yatılı kalma sebebine göre farklılık göstermekte midir?” probleminin test edilmesi amacıyla t testi kullanılmış ve sonuçlar Tablo 4.11.'de verilmiştir.

Tablo 4.11. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma sebeplerine göre incelenmesine ilişkin t testi sonuçları

Bağlanma Türü	Yatılı Kalma Sebebi	N	$\bar{X}$	S	t	p
Anneye Bağlanma	Yaşadığı Yerleşim Biriminde Okul Olmaması	94	63,05	14,555	3,684	,000***
	Maddi Durum Yetersizliği	22	50,55	13,319		
Babaya Bağlanma	Yaşadığı Yerleşim Biriminde Okul Olmaması	94	62,43	14,572	3,377	,001***
	Maddi Durum Yetersizliği	22	50,95	13,268		
Akrana Bağlanma	Yaşadığı Yerleşim Biriminde Okul Olmaması	94	8,50	3,127	-1,504	,135
	Maddi Durum Yetersizliği	22	9,68	4,052		
Okula Bağlanma	Yaşadığı Yerleşim Biriminde Okul Olmaması	94	22,84	7,432	-,852	,396
	Maddi Durum Yetersizliği	22	24,41	9,132		

***p<.001

Tablo 4.11.'de yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin, anneye [t(268)=3,684, p<0.01] ve babaya [t(268)=3,377, p<0.01] bağlanma düzeylerinde yatılı kalma sebebine göre anlamlı farklılık olduğu; okul olmaması sebebiyle yatılı kalanların maddi durum sebebiyle yatılı kalanlara kıyasla daha yüksek anne ve baba bağlılığı yaşadığı görülmüştür. Ancak akrana [t(268)=-1,504, p>0.05] ve okula [t(268)=-,852 p<0.05] bağlanma düzeylerinde yatılı okulda kalma sebebine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.3.3. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı okula gelme isteğine göre incelenmesine ilişkin bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden “Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri yatılı okula gelme isteğine göre farklılık göstermekte midir?” probleminin test edilmesi amacıyla t testi kullanılmış ve sonuçlar Tablo 4.12.'de verilmiştir.

Tablo 4.12. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin, yatılı okula gelme isteğine göre incelenmesine ilişkin t testi sonuçları

Bağlanma Türü	Yatılı Okula Gelme İsteği	N	$\bar{X}$	S	t	p
Anneye	Kendi isteği	96	64,66	14,649	3,767	,000**
Bağlanma	Ailenin isteği	37	54,22	13,425		
Babaya	Kendi isteği	96	64,06	13,850	3,862	,000**
Bağlanma	Ailenin isteği	37	53,73	13,769		
Akrana	Kendi isteği	96	8,49	3,235	-,603	,548
Bağlanma	Ailenin isteği	37	8,86	3,172		
Okula	Kendi isteği	96	22,35	7,555	-1,297	,197
Bağlanma	Ailenin isteği	37	24,24	7,459		

**p<.01

Tablo 4.12.'de yatılı bölge ortaokullarında yatılı öğrenim gören ergenlerin, anneye [t(268)=3,767, p<0.01] ve babaya [t(268)=3,867, p<0.01] bağlanma düzeylerinde yatılı okula gelme isteğine göre anlamlı farklılık olduğu ve kendi isteğiyle gelenlerin ailesinin isteğiyle gelenlere kıyasla daha yüksek anne ve baba bağlılığı yaşadıkları bulunmuştur. Ancak akrana [t(268)=-,603, p>0.05] ve okula [t(268)=-1,297 p<0.05] bağlanma düzeylerinde yatılı okulda kalma isteğine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.3.4. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin ailenin ziyaret etme sıklığına göre incelenmesine ilişkin bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden “Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeyleri ailenin ziyaret etme sıklığına göre farklılık göstermekte midir?” probleminin test edilmesi amacıyla ANOVA testi kullanılmış ve sonuçlar Tablo 4.13.'te verilmiştir.

Tablo 4.13. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin ailenin ziyaret etme sıklığına göre incelenmesine ilişkin ANOVA testi sonuçları

Bağlanma Türü	Ailenin Ziyaret Sıklığı	N	$\bar{X}$	S	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Anneye Bağlanma	Her hafta	101	65,09	14,087	G.Arası	5452,554	3	1817,518	9,370	,000 ***
	Ayda bir kez	15	57,13	13,038	G.İçi	51207,606	264	193,968		
	Birkaç ayda bir	24	49,71	12,764	Toplam	56660,160	267			
	Toplam	140	62,94	14,567						
Babaya Bağlanma	Her hafta	101	65,29	12,995	G.Arası	6622,583	3	2207,528	13,553	,000 ***
	Ayda bir kez	15	56,00	13,336	G.İçi	43000,235	264	162,880		
	Birkaç ayda bir	24	48,63	12,988	Toplam	49622,817	267			
	Toplam	140	63,03	13,633						
Akrana Bağlanma	Her hafta	101	8,84	3,296	G.Arası	97,648	3	32,549	2,319	,076
	Ayda bir kez	15	8,13	3,182	G.İçi	3705,080	264	14,034		
	Birkaç ayda bir	24	8,04	2,789	Toplam	3802,728	267			
	Toplam	140	9,15	3,774						
Okula Bağlanma	Her hafta	101	23,30	7,766	G.Arası	388,069	3	129,356	1,685	,171
	Ayda bir kez	15	21,67	6,554	G.İçi	20263,584	264	76,756		
	Birkaç ayda bir	24	21,88	7,085	Toplam	20651,653	267			
	Toplam	140	23,93	8,795						

***p<.001

Tablo 4.13.'te göre; yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin, anneye [F(3;268)=9,370, p<0.01] ve babaya [F(3;268)= 13,553, p<0.01]bağlanma boyutlarında ailenin ziyaret sıklığına göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Akrana [F(3;268)= 2,319, p>0.05] ve okula [F(3;268)= 1,685, p<0.05] bağlanma boyutlarında ailenin ziyaret sıklığına göre anlamlı bir farklılık görülmediği bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı Scheffe testi uygulanmıştır sonuçlar tablo 4.14.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.14. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye ve babaya bağlanma düzeylerinin ailenin ziyaret sıklığı göre incelenmesine ilişkin Scheffe testi sonuçları

Bağlanma Türü	Ailenin Ziyaret Sıklığı	Ailenin Ziyaret Sıklığı	Ortalama Farkı	S	p
Anneye Bağlanma	Her hafta	Ayda bir kez	7,955	3,851	,237
		Birkaç ayda bir	15,380*	3,160	,000***
	Ayda bir kez	Her hafta	-7,955	3,851	,237
		Birkaç ayda bir	7,425	4,584	,455
	Birkaç ayda bir	Her hafta	-15,380*	3,160	,000***
		Ayda bir kez	-7,425	4,584	,455
Babaya Bağlanma	Her hafta	Ayda bir kez	9,294	3,529	,077
		Birkaç ayda bir	16,669*	2,895	,000***
	Ayda bir kez	Her hafta	-9,294	3,529	,077
		Birkaç ayda bir	7,375	4,201	,381
	Birkaç ayda bir	Her hafta	-16,669*	2,895	,000***
		Ayda bir kez	-7,375	4,201	,381

***p<.001

Tablo 4.14.'te görüldüğü üzere, ailesi her hafta ve birkaç ayda bir ziyaret eden ergenler arasında anneye ve babaya bağlanma yönünden farklılık olduğu bulunmuştur. Ailesi tarafından her hafta ziyaret edilen ergenlerin anne (p=,000; p<.001) ve babaya (p=,000; p<.001) bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4.4. Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne, Akranına ve Okula Bağlanma Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden “Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akranına ve okula bağlanma puanları arasında ilişki var mıdır?” probleminin test edilmesi amacıyla Pearson Korelasyon testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4.15.'te verilmiştir.

Tablo 4.15. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma puanları arasındaki ilişkinin incelenmesine ilişkin Pearson Korelasyon testi sonuçları (n=268)

		Anneye Bağlanma	Babaya Bağlanma	Akrana Bağlanma	Okula Bağlanma
Anneye Bağlanma	r	1			
	p				
Babaya Bağlanma	r	,718**	1		
	p	,000			
Akrana Bağlanma	r	-,068	-,068	1	
	p	,267	,269		
Okula Bağlanma	r	-,018	-,076	,857**	1
	p	,773	,217	,000	

**p<.01

Tablo 4.15'te görüldüğü üzere yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Korelasyon analizi yapılmış ve anneye bağlanma ile babaya bağlanma arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu ($r=,718$; $p<.01$), anneye ve babaya bağlanma ile akrana ve okula bağlanma arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, akrana bağlanma ile okula bağlanma arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu ($r=,857$; $p<.01$) görülmüştür. Bu sonuçlara göre anneye bağlanma ile babaya bağlanma arasında pozitif yönlü ilişki vardır. Akrana bağlanma ile okula bağlanma arasında pozitif ilişki vardır.

V. BÖLÜM

5. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırma bulgularının sırasına uygun olarak tartışma ve yorumuna yer verilmiştir. Ardından araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanarak okullarda uygulamalara ve yeni yapılacak araştırmalara yönelik öneriler sıralanmıştır.

5.1. Tartışma

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulguların ilgili alan yazın bulguları ile tartışma ve yorumuna yer verilmiştir. Bu amaçla yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin öncelikle demografik niteliklere göre daha sonra yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine ve son olarak yatılı öğrenim görme ile ilgili özelliklere göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması ve yorumuna yer verilmiştir. Ayrıca ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma puanları arasındaki ilişkiye yönelik bulguların tartışması sunulmuştur.

5.1.1. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin cinsiyete göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması

Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin, anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusuna benzer şekilde Buist, Dekoviç, Meeus ve Van Aken (2002) ergenlerin cinsiyetleri ile bağlanma stilleri arasında ilişki olmadığını; Subramaiam ve Silverman (2000) okula, arkadaşlara ve öğretmene bağlanma yönünde kız ve erkekler arasında farklılık bulunmadığını raporlaştırmışlardır. Okula bağlanma ile ilgili yapılan diğer çalışmalar da cinsiyete göre farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Anderman ve Anderman, 1999; Hill ve Werner 2006; Roeser ve diğerleri, 1996; Somers ve Gizzi, 2001). Kaya (2010), yatılı bölge ortaokullarında 6., 7. ve 8. sınıfa devam eden öğrencilerin bağlanma stillerinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını tespit etmiştir. Yatılı okullarla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde bağlanma stillerinin ve bağlanma düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği bulgusu sıklıkla gözlenmektedir (Coşkun, 2004; Güven, 1996; Halıcı, 2005; Kılıç, 2001; Şenol ve Yıldız, 2009). Ancak araştırmanın bu bulgusundan farklı olarak ergenlerle yapılan bazı araştırmalarda kızlarda (Bellici, 2015; Cernkovich ve Giordano, 1992) ya da erkeklerde (McNeely, Nonnemaker ve Blum, 2002) okula bağlanmanın daha fazla olduğu raporlaştırılmıştır. Araştırmalardan elde edilen bu birbirinden farklı sonuçlar, kız ve erkek ergenlerde bağlanma özellikleri ile ilgili henüz bir netlik olmadığını düşündürmektedir. Ancak bu araştırmada cinsiyete göre bağlanma özelliklerinde kız ve erkekler arasında farklılık bulunmaması, ortaokul döneminde özellikle yatılı okullarda her iki cinsiyetin benzer bağlanma özellikleri gösterdiklerini yansıtmaktadır.

5.1.2. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yaşa göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması

Yatılı bölge ortaokullarda öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yaşa göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yaş grupları arasındaki farklılıklar incelendiğinde; genel olarak daha küçük yaştaki ergenlerin (9-10 yaş) daha büyük yaştakilere göre (15-16 yaş) anne ve babaya daha fazla bağlandıkları, ancak büyük yaş grubundakilerin ise akranlarına ve okula bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusunu destekleyen bazı araştırmalara bakıldığında; Buist ve diğerleri (2002), ortaokul öğrencilerinin ebeveynlerine bağlı olduklarını fakat yaş ile birlikte ebeveyne bağlılığın azaldığını; Lieberman ve diğerleri (1999), ergenlikte ebeveyn desteğine ve yardımına duyulan ihtiyacın azaldığını; Hazan ve Shaver (1987), ergenlikte bağlanmanın anne-babadan akrana yöneldiğini belirtmişlerdir. Okula bağlanma konusundaki bazı araştırma (Simons-Morton, Crump, Haynie ve Saylor, 1999) sonuçları okula bağlanmanın yaşın ilerlemesi ile birlikte arttığını gösterirken başka bazı çalışmalar (Hill, 2006) okula bağlanmanın yaş ile ilişkili olmadığını bulmuştur. Lise düzeyindeki ergenlerle yapılan bir başka çalışmada (Caraway, Tucker, Reinke ve Hall, 2003) son sınıf öğrencilerinin okula daha çok bağlandıkları bulunmuştur. Yine bu araştırma sonucundan farklı olarak ortaokul öğrencilerinde yaş düzeyi arttıkça okula ve akrana bağlanma düzeylerinin düştüğünü belirten (Bellici, 2005; Eith, 2005; McNeely, Nonnemaker ve Blum, 2002; Simons-Morton, Crump, Haynie ve Saylor, 1999) bulgular da bulunmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak ergenlerin yaşları arttıkça ebeveynlere olan bağlanma düzeylerinin azaldığı, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin arttığı söylenebilir. Ergenlik döneminde ergenler genel olarak ailelerinden kopmakta, arkadaşlarına ve diğer insanlara bağlanmaya başlamaktadırlar (Baytemir, 2014; Doğan, 2012). Bu dönemde ergenler için arkadaşları, ailelerinden daha önemli bir hale gelmektedir. Ergenlik döneminde akranlar bağlanma figürü olarak ortaya çıkmaktadır (Sümer, 2006). Çocukluk sürecinden ergenliğe geçtikçe, arkadaşlık

ilişkileri daha çok yakınlaşmakta, kişisel duygu ve düşünceleri paylaşmayı ve akranlarından duygusal destek almayı içermektedir (Buhrmester, 1990; Buhrmester ve Furman, 1987; Zimmerman, 2004). Ayrıca araştırmanın katılımcısı olan yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerin, okulda ve arkadaşları ile daha çok zaman geçirdikçe, paylaşımları arttıkça bağlanmanın da artacağını düşünülmektedir.

5.1.3. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin sınıf düzeyine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması

Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye ve babaya bağlanma boyutlarında sınıf düzeyine göre farklılık bulunmazken akrana ve okula bağlanma boyutlarında ise anlamlı farklılık olduğu, 8. sınıf düzeyinde öğrenim gören ergenlerin 6. sınıftakilere göre akrana ve okula bağlanma düzeylerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusunu destekleyecek şekilde, Günaydın ve Yöndem (2003), sınıf düzeyi yükseldikçe akrana bağlanmanın arttığını raporlaştırmışlardır. Ancak bu araştırmanın bulgusundan farklı olarak Kaya (2010) yatılı bölge ortaokullarındaki ergenlerle yaptığı çalışmada 6., 7. ve 8. sınıfa devam eden öğrencilerin bağlanma stillerinin sınıf düzeyine göre farklılaşmadığını raporlaştırmıştır. Yine bu araştırmanın bulgusundan farklı olarak sınıf düzeyi ilerledikçe okula bağlanmanın düştüğünü belirten (Bellici, 2015; Eith, 2005; Mengi, 2011; Nonnemaker ve Blum, 2002) araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Diğer yandan Goodenow (1992), lise düzeyindeki ergenler ile yaptığı çalışmada okula bağlanma ile sınıf düzeyi arasında ilişki bulmamıştır. Yatılı okulda öğrenim gören ergenler zamanlarının, yaşantı ve paylaşımlarının çoğunu okulda akranlarıyla geçirmektedirler. Bu nedenle sınıf düzeyi arttıkça ergenlerin akranlarına ve okula bağlanma düzeylerinin artması beklenen sonuçlardandır. Ayrıca yaş ile ilgili sonuçlar göz önüne alındığında sadece 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin akrana ve okula bağlanma düzeylerinde farklılık çıkmasının sınıf düzeyinin yaşı karşılamadığını düşündürmektedir.

5.1.4. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin anne ve babanın birlikteliğine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması

Araştırmada anne ve babası birlikte yaşayan ergenlerin ayrı yaşayanlara göre anneye bağlanma puanlarının daha yüksek olduğu; babaya, akrana ve okula bağlanma düzeylerinde ise farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aile ortamında hem anneye hem de babaya ihtiyaç vardır. Dolayısıyla anne ve babanın birlikte olmasının aile bütünlüğünün oluşması için önemli olduğu düşünülmektedir. Anne-çocuk bağlanması insan yaşamı için büyük öneme sahiptir (Güneş, 2016). Bowlby (2012), annelerinden uzakta yaşayan ve anne sevgisinden, yakınlığından uzak kalan çocukların ruh sağlığı ve kişilik gelişimi yönünden önemli sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmektedir. Nair ve Murray (2005) ebeveynleri boşanan çocukların ebeveynlerine bağlanma düzeylerinin boşanmamış olanlara göre daha düşük olduğunu; Luecken ve Roubinov (2012) boşanma ya da ölüm nedeniyle ebeveynlerinden birini kaybeden çocukların genç yetişkin olduklarında derin ve anlamlı sosyal ilişkiler kuramadıklarını belirtmişlerdir. Yine ebeveynleri boşanmış ergenlerin sosyal olarak daha içe dönük oldukları (Nalbantoğlu, 2016); okul başarılarının daha düşük olduğu (Tezcan, 1981); sürekli kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu (Duman, 2008) bulunmuştur. Yapılan araştırmanın ve başka araştırmaların bulguları birlikte değerlendirildiğinde, ebeveynleri birlikte yaşamayan ya da ayrılma sürecini sağlıklı bir şekilde yönetemeyen ebeveynlerin ergenlik dönemindeki çocuklarının bağlanma yönünden daha fazla sorun yaşadıklarını ve riskli olduklarını düşündürmektedir.

5.1.5. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması

Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin, anneye ve okula bağlanma düzeylerinin öğrenim şekline göre anlamlı farklılık göstermediği ancak

gündüzlü öğrenim görenlerin babaya ve akrana bağlanma puanlarının kısmen daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şahin (2009), ailesi ile yaşayan ergenlerin yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlere göre güvenli bağlanma stili puanlarının daha yüksek olduğunu; Kaya (2010), yatılı olmayan ergenlerin kaçınan bağlanma stiline yatılı kalanlara göre anlamlı olarak daha yüksek olduğunu bulmuştur. Yatılı bölge ortaokullarının bulunduğu yerleşim birimlerinin olanaklarından dolayı, gündüzlü öğrencilerin okula ulaşımının daha çok babalar tarafından sağlandığı, bu durumun da ergen ve babası arasındaki bağlanma özelliğine yansımış olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca gündüzlü öğrenim gören ergenlerin okulda akranlarıyla geçirdikleri zamanları, zorunluluktan çok istekli ve keyifli geçirmeleri akranlarına bağlanma davranışlarına yansımış olabilir. Yatılı ve gündüzlü öğrenim gören öğrencileri bağlanma özellikleri yönünden karşılaştıran bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak özsaygı ile uyum düzeyi (Kaya, 1997), saldırganlık düzeyi (Ay, 2004), benlik algısı (Yıldırım, 2004), atılganlık, sosyal destek ve başarı (Arıcı, 2005), sınav kaygısı (Elal, 2007), mizah duygusu ile benlik algısı (Kahraman, 2009), akran ilişkileri, sosyal destek algısı ve yaşam doyumu (Şimşek, 2010), öznel iyi oluş ve temel psikolojik ihtiyaçlar (Nigar, 2014), şiddet eğilimi ve özgüven (Patır Erkek, 2016) yönünden karşılaştıran çalışmalar bulunmaktadır.

5.1.6. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma süresine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması

Araştırmanın sonucunda yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin akrana bağlanma düzeyinde farklılık olduğu ve 4 yıl ve daha az yatılı kalan ergenlerin akrana bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yatılı okullar ile ilgili yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde yatılı kalma süresi ile bağlanma stilleri arasında anlamlı farklılığın olmadığı bulunmuştur (Güven, 1996; Halıcı, 2005; Kaya, 2010). Yatılı okulda öğrenim görmeye başlayan ergenler okul ve pansiyon kurallarını öğrenmeye başlamakta ve ihtiyaçlarını giderme konusundaki becerilerini akranları

yardımıyla geliştirmektedirler. Uzun süre yatılı kalan ergenlerin ihtiyaçlarını karşılamada daha bağımsız oldukları, giderme konusunda kimseye ihtiyaç duymadıkları söylenebilir. Dolayısıyla 4 yıldan daha az yatılı kalan ergenlerin kendi ihtiyaçlarını giderme ve yatılı okul kurallarına, yaşamına ayak uydurma konusunda henüz bağımsızlığını kazanamamış bunun sonucunda akranlarına daha çok bağlanmış olabileceği düşünülmektedir.

5.1.7. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı kalma sebebine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması

Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye ve babaya bağlanmaları ile yatılı kalma sebebi arasında anlamlı farklılık olduğu, yaşadığı yerleşim biriminde okul olmadığı için yatılı kalanların maddi durum yetersizliği sebebiyle kalanlara göre anne ve babaya bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu, akrana ve okula bağlanma yönünden ise farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma katılımcısı ergenlerin büyük çoğunluğu yaşadığı yerleşim biriminde okul olmadığı için yatılı okulda öğrenim görenlerden oluşmaktadır. Yaşadığı yerleşim biriminde okul olmaması ve ailenin maddi durumunun yetersizliği yatılı okullarda kalmanın iki temel nedeni olarak geçmektedir (Halıcı, 2005; Özçalıkuşu, 1999). Kaya (2010) YİBO öğrencilerinin bağlanma stillerini incelediği araştırmasında yatılı kalma sebebi ile bağlanma stilleri arasında anlamlı farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ortaokul döneminin özellikle ilk dönemleri, henüz anne babaya bağlanma özelliklerinin gözlemlendiği bir dönemdir. Bu nedenle yatılı öğrenim için lise ya da üniversite yaşları daha uygun, oysa ortaokul erken bir dönem olarak düşünülebilir. Bu nedenle maddi durum yetersizliği, ebeveyn kaybı gibi zorunlu durumlar dışında çocuk ve ergenlerin yaşadığı yerleşim birimlerinde, aileleri ile bağlantılarını sürdürebilecekleri eğitim olanaklarının sunulmasının daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

5.1.8. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı okula gelme isteğine göre incelenmesine ilişkin bulguların tartışması

Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerden kendi isteğiyle yatılı okula gelenlerin ailesinin isteğiyle gelenlere göre anne babaya daha çok bağlı olduğu, akrana ve okula bağlanma düzeylerinde ise farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kaya (2010), yaptığı araştırmada yatılı okula geliş sebebi ile ergenlerin bağlanma stilleri arasında farklılık bulmamıştır. Ailesinin isteği ile okula gelen ergenler zaman zaman yatılı okulda yaşadıkları güçlüklerde ailesini sorumlu tutmakta ve suçlamaktadır (Arı, 2000). Kendi isteği ile okula gelen ergenler ise daha sağlıklı ayrılma yaşadıklarından durumu kabulleniyor ve anne-babalarını güvenli şekilde bağlanıyor olabilirler. Tüm bu sonuçların araştırmadan elde edilen bulguları desteklediği düşünülmektedir.

5.1.9. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı olarak öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma düzeylerinin ailenin ziyaret etme sıklığına göre incelenmesine ilişkin bulgularının tartışması

Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerde ebeveynleri daha sık ziyaret edenlerin anne ve babaya bağlanma puanlarının daha yüksek olduğu, ancak akrana ve okula bağlanma boyutlarında ise ebeveynlerin ziyaret etmesi sıklığına göre farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuca dayalı olarak ailesi tarafından her hafta ziyaret edilen ergenin kendisini güvende ve huzurlu hissettiği ve bu nedenle anne ve babasına daha çok bağlandığı sonucuna ulaşılabilir. Kaya (2010) yatılı bölge okullarındaki ergenlerin aileleriyle görüşmemesinin çeşitli davranış problemlerine sebep olduğunu belirtmiştir. Ergenin ailesi ile daha fazla görüşmesinin bağlanma özelliklerinin sağlıklı yaşanması yönünden önemli bir etken olduğu, hatta bir önceki tartışma konusunda ele alındığı gibi küçük yaşta ergenlerin yatılı öğrenim

görmesinin olumsuz yönleri olabileceğini düşündürmektedir. Bu bakımdan yatılı öğrenim gören ergenlerin ailesi ile görüşme sıklığının ergenler üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerini belirlemeye yönelik araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

5.1.10. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma puanları arasındaki ilişkinin incelenmesine ilişkin bulguların tartışması

Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Bu sonuçlara göre anneye bağlanma ile babaya bağlanma arasında, akrana bağlanma ile okula bağlanma arasında pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur. Kaya (2010) anneye bağlanma ile babaya bağlanma; Gören (2017) okula bağlanma ile arkadaşına ve öğretmene bağlanma; Özkök ve Sarı (2016) okula ve akrana bağlanma puanları arasında pozitif ilişki olduğunu; Akyıldız (2017) ise anneye ve babaya bağlanma arasında negatif bir ilişki olduğunu bulmuştur. Bu bulgular araştırmadan elde edilen sonucu destekler niteliktedir. Özkök ve Sarı (2016), akranlarla kurulan olumlu ilişkiler ve akranlar tarafından kabul görme, ergenlerin okula ilişkin olumlu düşüncelerini artırdığını belirtmiştir. Araştırma sonuçları okullarda öğrenim gören ergenlerin anne ve babaları, akran ve okulları ile ilişkilerinin önemli olduğunu ve birbirlerini etkilediklerini göstermektedir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayalı olarak sonuçlar özetlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda yatılı bölge ortaokullarında uygulamalara ve yapılacak yeni araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

1. Yatılı okulda öğrenim gören ergenlerin anne, baba, akran ve okula bağlanma düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği, kız ve erkek ergenlerde bağlanma düzeylerinin benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.
2. Yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerin, anneye, babaya, akrana ve okula bağlanma düzeyinin yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği; 9-10 yaş gibi daha küçük yaşlardaki ergenlerin anneye bağlanma düzeylerinin daha fazla, 15-16 yaşındaki ergenlerin ise akrana ve okula bağlanma düzeylerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
3. Yatılı bölge okullarındaki ergenlerin, anneye ve babaya bağlanma boyutlarında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olmadığı ancak 6. sınıfta öğrenim gören ergenlerin 8. sınıfta öğrenim görenlere göre akrana ve okula daha fazla bağlanma düzeyleri gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
4. Yatılı bölge okullarındaki ergenlerden, anne ve babası birlikte yaşayanların ayrı yaşayanlara göre anneye daha fazla bağlandıkları, ancak babaya, akrana ve okula bağlanma yönünden farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
5. Yatılı bölge okullarındaki gündüzlü öğrenim gören ergenlerin, babaya ve akrana bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu ancak anneye ve okula bağlanma düzeylerinin yatılı ya da gündüzlü öğrenim görmelerine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
6. Yatılı bölge okullarındaki ergenlerde, 4 yıl ve kısa süre yatılı kalanların akrana bağlanmalarının daha fazla olduğu, ancak anneye, babaya ve okula bağlanmada yatılı kalma süresine göre farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
7. Yatılı bölge okullarındaki ergenlerden, yaşadığı yerleşim biriminde okul olmaması sebebiyle yatılı kalanların, maddi durum yetersizliği sebebiyle kalanlara göre anne ve babaya bağlanma puanlarının daha yüksek olduğu, ancak akrana ve okula bağlanma düzeylerinde yatılı okulda kalma sebebine göre farklılık olmadığı görülmüştür.
8. Yatılı bölge okullarındaki ergenlerden, kendi isteğiyle gelenlerin ailesinin isteğiyle yatılı okula gelenlere göre daha yüksek anne ve baba bağlılığı yaşadığı, ancak akrana ve okula bağlanma düzeylerinde yatılı okula gelme isteğine göre farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

9. Yatılı bölge okullarındaki ergenlerden, ailesi tarafından sıklıkla ziyaret edilenlerin, anne ve babaya bağlanma puanlarının daha yüksek olduğu, akran ve okula bağlanma boyutlarında, ailenin ziyaret sıklığına göre anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
10. Bu araştırmada anneye ve babaya bağlanma arasında, akran ve okula bağlanma arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanarak yatılı bölge ortaokullarda uygulamalara ve yapılacak yeni araştırmalara yönelik bazı öneriler aşağıda verilmiştir.

Uygulamalara yönelik öneriler;

1. Araştırmanın, daha küçük yaştaki ve genel olarak ortaokul dönemindeki ergenlerde henüz anne ve babaya bağlanmanın daha fazla olduğu bulgusuna dayanarak, zorunlu durumlar dışında, erken yaşlarda yatılı okulların çok fazla tercih edilmemesi önerilmektedir.
2. Yatılı okula kendi isteği ile ve maddi durum yetersizliği sebebi ile gelen ergenlerin yaşına daha uygun şekilde ebeveyne bağlanma özellikleri gösterdikleri bulgusuna dayanarak, yatılı okulun zorunlu olduğu durumlarda, okula başlama sürecinde ergenin psikolojik olarak hazırlanmasının yararlı olacağı önerilmektedir. Bu amaçla ergene yatılı okul gerekçesinin açıklanması ve karara katılımının sağlanması yaklaşımı yararlı olabilir.
3. Küçük yaştaki ve ailesi tarafından daha sıklıkla ziyaret edilen ergenlerin ebeveyne bağlanma düzeylerinin daha fazla olduğu bulgusuna dayanarak, yatılı okullarda okul yönetimi, öğretmen ve rehberlik servisi işbirliği ile ebeveyn katılımını artıracak nitelikte etkinliklere yer verilmesinin yararlı olacağı önerilmektedir.
4. Ergenlerde henüz akran ve okula bağlılığın yeni yeni geliştiği, akran bağlılığı ve okul bağlılığının birbiri ile ilişkili olduğu bulgusuna dayanarak, okul ortamının ergenlerin eğlenerek öğrendikleri, akranları ve öğretmenleri ile iyi vakit geçirdikleri ortamlar olarak özenle düzenlenmesinin yararlı olacağı önerilmektedir.

5. Yatılı okullarda görev yapan okul psikolojik danışmanlarının, ergenlik dönemi bağlanma özellikleri konusunda kuramsal temelleri ve güncel çalışmaları izleyerek ergenlere daha yararlı olacağı önerilmektedir.
6. Okul psikolojik danışmanlarının; ebeveyn, öğretmen ve yöneticileri bilgilendirici ve güçlendirici müşavirlik çalışmaları ile, ergenlerin gelişimini destekleyici davranışların artırılmasına yönelik çaba göstermelerinin yararlı olacağı önerilmektedir.
7. Araştırmadan elde edilen üst sınıflardaki ergenlerin akrana ve okula bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu bulgusuna dayanarak, okula yeni başlayan öğrencilere aile katılımının sağlandığı oryantasyon çalışmalarının okul psikolojik danışmanlarınca planlanmasının yararlı olacağı önerilmektedir.
8. Araştırmanın, yatılı öğrenim gören ergenlerden anne ve babası birlikte yaşayanların anneye bağlanmasının yüksek olması sonucuna dayanarak, ebeveyn ilgisinin ve birliğinin kurulan ilişki için önemli olduğu, ergenlerin sürekli olarak veli ilgisine ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, okul psikolojik danışmanları anne-baba tutumuna, aile içi olumlu ilişkilerin önemine ve boşanma, kayıp, yas ile ilgili önleyici, koruyucu, müdahale edici çalışmalara ilişkin uygulamalar planlamasının yararlı olacağı önerilmektedir.
9. Her eğitim-öğretim yılı başında okul yönetimi, öğretmen ve velilerin yatılı okullara özgü sorunlar ve ergenlik dönemi özellikleri ile ilgili eğitici çalışmalara alınmasının yararlı olacağı önerilmektedir.

Araştırma bulguları ışığında yeni yapılacak araştırmalara öneriler aşağıda verilmiştir.

1. Bu araştırmanın örnekleminin Kastamonu ilinde, yatılı bölge ortaokullarında öğrenim gören ergenlerden oluştuğu sınırlılığı dikkate alındığında, daha büyük örneklem ile benzer çalışmaların yapılması ergenlerin ebeveyne, akrana ve okula bağlanma özelliklerine ilişkin daha kapsamlı bilgi edinilmesini sağlayabilir.
2. Yatılı bölge ortaokullarında yatılı ve gündüzlü öğrenim gören öğrenciler farklı özellikler bakımından araştırılıp, karşılaştırılabilir.

3. Ergenlerde bağlanma özelliklerinin yaşla birlikte nasıl değişim gösterdiklerini belirlemek için uzun dönemli izlemelerin yer aldığı boylamsal karşılaştırma çalışmaları yapılabilir.
4. Yatılı okullarda, ergenlerin uyumunu kolaylaştırıcı oryantasyon çalışmaları ya da aile katımlı deneysel uyum programları uygulanarak etkililiği test edilebilir.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M. S. (1969). Object relations, dependency, and attachment: A theoretical review of the infant-mother relationship. *Child Development*, 40(4), 969-1025.
- Akyıldız, Z. (2017). *Liseli ergenlerde bağlanma düzeyleri ile duygusal zeka arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Allen, P. J., McElhaney, K. B., P. Kupernic, G. and M. Jodi, K.(2004). Stability and change in attachment security across adolescence. *National Institutes Of Health*, 75(6), 1792-1805.
- Allen, P. J., Moore, C., Kuperminc G. and Bell, K.(1998). Attachment and adolescent psychosocial functioning. *National Institutes Of Health*, 69(5), 1406-1419.
- Allen, P. J. and Land, D. (1999). Attachment in Adolescence. *Handbook of Attachment: Theory, Research and Clinical Applications* (319-334). New York: The Guilford Press.
- Altıntaş, E. ve Gültekin, M. (2005). *Psikolojik Danışma Kuramları* (2.Baskı). İstanbul: Aktüel Yayınları.
- Altuntaş, S. ve Sezer, Ö. (2017). Ortaokul öğrencilerinin okula bağlanmalarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 83-97, DOI: 10.17679/inuefd.295722.
- Anderman, L. H. and Anderman, E. M. (1999). Social predictors of changes in students achievement goal orientations. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 21–37.
- Arı, A. (2000). *İlköğretim uygulamalarının değerlendirilmesi normal, taşımali ve yatılı ilköğretim okullarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Arıcı, M. (2005). *Yatılı ve ailesi ile kalan lise öğrencilerinin atılganlık, sosyal destek ve başarılarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Armsden, G.C., and Greenberg, M.T. (1987). The inventory of parent and peer attachment: individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 16 (5), 427-454.
- Arslan, E. (2008). *Bağlanma stilleri açısından ergenlerde erikson'un psikososyal gelişim dönemleri ve ego kimlik süreçlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ay, İ. (2004). *Yatılı ilköğretim bölge okulları ile normal ilköğretim okulları ıı. kademe öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri açısından karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Erzurum.
- Aydın, B. (2005). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi* (2. Baskı). İstanbul: Atlas Yayın Dağıtım.
- Ballarotto, G., Volpi, B., Marzilli, E. and Tambelli, R. (2018). Adolescent internet abuse: a study on the role of attachment to parents and peers in a large community sample. *BioMed Research International Article ID 5769250*, <https://doi.org/10.1155/2018/5769250>.
- Bayraktar, Fatih (2007). Olumlu ergen gelişiminde ebeveyn/akran ilişkileri ve bireye özgü etmenlerin gözden geçirilmesi. *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi*, 14 (3), 157-166.
- Baytemir, K. (2014). *Ergenlikte ebeveyn ve akrana bağlanma ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkide kişilerarası yeterliğin aracılığı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bellici, N. (2015). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlanmanın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 48-65.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss: Vol. 2 Separation: Anxiety and Anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss: Attachment*. New York: Basic Books.

- Bowlby, J. (1982). *Attachment and Bowlby: vol. 1. Attachment* (2. Baskı). New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma: Bağlanma ve kaybetme 1* (Çev. T. V. Soylu) (1. Baskı). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Bowlby, J. (2012). *Güvenli Bir Dayanak Ebeveyn-Çocuk Bağlanması ve Sağlıklı İnsan Gelişimi* (Çev. S. Güneri). İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- Buhrmester, D. (1990). Intimacy of friendship, interpersonal competence and adjustment during preadolescence and adolescence. *Child Development*, 61(4), 1101-1111.
- Buhrmester, D. and Furman, W. (1987). The development of companionship and intimacy. *Child Development*, 58(4), 1101-1113.
- Buist, K. L., Deković, M., Meeus, W., and Van Aken, M. A. (2002). Developmental patterns in adolescent attachment to mother, father and sibling. *Journal of Youth and Adolescence*, 31(3), 167-176.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik* (Çev. İ.D. Erguvan Sarioğlu). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Caraway, K., Tucker, C. M., Reinke, W. M., and Hall, C. (2003). Self-efficacy, goal orientation, and fear of failure as predictors of school engagement in high school students. *Psychology in Schools*, 40(4), 417-427.
- Carlivati, J. (2001). *Adolescent attachment, peer relationships, and school success: predictor, mediator, and moderator relations*. Unpublished Undergraduate Thesis, University Of Virginia, Charlottesville.
- Cernkovich, S. A. and Giordano, P. C. (1992). School bonding, race and delinquency. *Criminology*, 40, 261-291.
- Cemalcilar, Z. (2010). Schools as socialization contexts: Understanding school factors' impact on students' sense of school belonging. *Applied Psychology: An International Review*, 59 (2), 243-272.

- Corey, G. (2005). *Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları*. Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Coşkun, L. (2004). *Yatılı, taşınmalı ve normal eğitim yapılan ilköğretim okulu öğrencilerinde akademik başarı, okula ilişkin tutum, algılanan sosyal destek ve davranış-uyum sorunları arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Damarlı, Ö. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik kavramı arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deniz, M.E. (2006) Ergenlerde bağlanma stilleri ile çocukluk istismarları ve suçluluk utanç arasındaki ilişki. *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, 89-99.
- Doğan, T. (2016). Ergenlerde ana-babaya bağlanma türkiye profili. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(4), 406-419.
- Doğan, T., Karaman, N.G., Çoban, A.E. ve Çok, F. (2012). Ergenlerde arkadaşlık ilişkilerinin yordayıcısı olarak cinsiyet ve aileye ilişkin değişkenler. *İlköğretim Online*, 11(4), 1010-1020.
- Duman, G. K. (2008). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin durumluk sürekli kaygı düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri ve anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Eith, C. (2005). *Delinquency, Schools and The Social Bond*. New York, LFB Scholarly Publishing LLC.
- Eken, A. (2010). *Ergenlerin anne babaya bağlanma biçimleri ile öznel iyi oluş durumlarının sosyal yetkinlik beklentileriyle ilişkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Erdem Özyurt, Ş. (2016). *Ergenlikte algılanan duygusal istismar ve bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, İzmir.

- Erözkan, A. (2004). Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 155-175.
- Fidan, Y.(2003).*Yatılı ilköğretim bölge okullarının yönetsel sorunları tunceli örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Field, T., Diego, M. and Sanders, C. (2002). Adolescents' parent and peer relationships. *Adolescence Spring*, 37(145), 121-131.
- Firestone, W. A. and Rosenblum, S. (1988). Building commitment in urban high schools. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 10, 285-299.
- Foster, C. E., Horwitz, A., Thomas, A., Opperman, K., Gipson, P., Burnside, A. Deborah M. S. and Cheryl A. K. (2018). Connectedness to family, school, peers, and community in socially vulnerable adolescents. *US National Library of Medicine National Institutes of Health*, 81, 321–331. doi: 10.1016/j.chilyouth.2017.08.011
- Furrer, C., and Skinner, E. (2003). Sense of relatedness as a factor in children's academic engagement and performance. *Journal of Educational Psychology*, 95, 148-162.
- Geçtan, E.(2000). *İnsan Olmak* (21.Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Geçtan, E. (2002). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Goodenow, C. (1992). *School motivation, engagement and sense of belonging among urban adolescent students*. Paper presented at the annual meeting of the american educational research association, San Francisco, CA.
- Goodenow, C. ve Grady, K.E.(1993). The relationship of school belonging and friends' values to academic motivation among urban adolescent students. *The Journal of Experimental Education*, 62(1), 60-71.
- Gökkyer, N. (2011). Yatılı ilköğretim bölge okullarının sorunlarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 288-310.
- Gören, S. G. (2017) *Çocuk ve ergenlerde okula bağlanma ile akran inançları ve duygu zorbalığı arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Görgün, S. (2009). *Karadeniz teknik üniversitesi öğrencilerinde madde kullanımı ve anne babaya bağlanma biçimleri ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Grossmann K. Grossmann K. E., Fremmer-Bombik E. Kindler, H. Scheuerer-Englisch H. and Zimmermann, P. (2002). The uniqueness of the child–father attachment relationship: fathers’ sensitive and challenging play as a pivotal variable in a 16-year. *Longitudinal Study Social Development*, 11 (3) 301-307.
- Güngör, D. (2000). *Bağlanma stilleri ve zihinsel modellerin kuşaklararası aktarımında anababalık stillerinin rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Günaydın, B. ve Yöndem Z. D.(2003). Ergenlerde akran bağlılığının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 129-139.
- Günaydın, G., Selçuk, E., Sümer, N., ve Uysal, A. (2005). Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma envanteri kısa formunun psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8, 13- 23.
- Güneş, A. (2015). *Tutunma Çabası Aidiyet*. İstanbul: Timaş Yayıncılık.
- Güneş, A.(2016). *Güvenli Bağlanma*(3. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınevi.
- Güven, M. (1996).*Yatılı ilköğretim bölge okullarında ve ailesinin yanında kalan öğrencilerin benlik kavramı düzeyleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Halıcı, P. (2005). *Yatılı ilköğretim bölge okullarına devana eden ve ailesiyle birlikte yaşayan 12-14 yaş grubu çocukların saldırganlık eğilimleri ile benlik kavramlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hazan, C. and Shaver, P.R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and social psychology*, 52, 511-524.

- Hazan, C. and Shaver, P.R. (1994). *Bağlanma*. (Çev. A. Dönmez, 2000). *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-2.
- Hayran, O. (2012). *Sağlık Bilimlerinde Araştırma ve İstatistik Yöntemler*. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Hill, L. G. and Werner, N. E. (2006). Affiliative motivation, school attachment, and aggression in school. *Psychology In The Schools*, 43(2), 231-246.
- Hortosçu, N. (1997). *İnsan İlişkileri*. Ankara: İmge Kitapevi.
- İnal, U. ve Sadık, F. (2011). Adana ili sınırları içerisindeki yatılı ilköğretim bölge okullarında bulunan öğrenci ve öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 243-258.
- Jessor, R. (1991). Risk behavior in adolescence: A psychosocial framework for understanding and action. *Journal of Adolescent Health*, 12(8), 597-605.
- Kahraman H. (2009). *Yatılı ilköğretim bölge okulu(yibo) ve normal okullara devam eden ergenlerde mizah duygusu ile benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kalender, Z.(2017). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerinde ayrılık kaygısı ile oluşan otomatik düşüncelerin bağlanma stilleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karababa, A. ve Oral, T.(2018). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlılığın yordanmasında algılanan sosyal destek ve değer rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 269-279.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Karasu, Ö.(2006). *Yatılı olan ve olmayan lise öğrencilerinin beslenme bilgisi ve durumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kaya, B. (2010). *Yatılı ilköğretim bölge okulu 11. kademe öğrencilerinin bağlanma stillerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Malatya.
- Kaya, M. (2015). *Ortaöğretime geçiş sistemi ortak sınavlarına girecek ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin bağlanma stilleri ile sınav kaygı düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, Ş. (2017). *Ergenlerde ana-babaya bağlanma örüntüsünün benlik saygısı ve yalnızlık ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, Y. (1997). *Yatılı ve ailesinin yanında okuyan 16 yaş grubundaki kız ergenlerin özsaygı-uyum düzeyi yönünden karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, İstanbul.
- Kerns, K. A., Tomich, P. L., and Kim, P. (2006). Normative trends in children's perceptions of availability and utilization of attachment figures in middle childhood. *Social Development, 15*(1), 1-22.
- Keskin, G ve Çam, O. (2008). Ergenlerin ruhsal durumları ve anne baba tutumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 9*, 139-147.
- Kılıç, D.(2001). *Yatılı bölge okulları ile diğer ilköğretim okullarının toplumsal fonksiyonlarını gerçekleştirme düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kılınç, S. ve Sevim, S. A. (2005). Ergenlerde yalnızlık ve bilişsel çarpıtmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 38*(2), 67-89.
- Kızmaz, Z. (2006). Okullardaki şiddet davranışının kaynakları üzerine kurumsal bir yaklaşım. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30*(1), 47-70.
- Kirkpatrick, A. L. and Shaver, P. R. (1992). An attachment theoretical approach to romantic love and religious belief. *Personality and Social Psychology Bulletin, 18*(3), 266-275.

- Kituyi, E. and Kirubi, C. (2003). Influence of diet patterns on fuelwood consumption in Kenya boarding schools and implications for data and energy policies. *Energy Conversion and Management*, 44(7), 1099-1109.
- Kobak, R. and Sceery, A. (1988). Attachment in late adolescence: working models, affect regulation, and perceptions of self and others. *Child Development*, 59, 135-146.
- Köroğlu, M. G. (2009). *Türkiye’de yatılı ilköğretim bölge okullarının sorunlarına ilişkin yibo yöneticilerinin ve öğretmenlerinin görüş ve önerileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kulaksızoğlu, A. (2004). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Lamb, M. E. (2010). *The Role of The Father in Child Development*(5. Baskı). John Wilwy and Sons.
- Laible, J. D., Carlo, G. and Raffaelli, M.(2000). The differential relations of parent and peer attachment to adolescent adjustment. *Journal of youth and adolescence*, 29(1), 45-59.
- Lee, V. E. and Smith, J. B. (1995). Effects of high school restructuring and size on early gains in achievement and engagement. *Sociology of Education*, 68, 241-270.
- Lieberman, Melissa ve diğerleri (1999). Developmental patterns in security of attachment to mothers and fathers in late childhood and early adolescence: associations with peer relations. *Child Development*, 70 (1), 202-213.
- Maddox, S. L. and Prinz, R.J.(2003). School bonding in children and adolescents: conceptualization, assessment and associated variables. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 31(6), 31-49.
- Mahler, M. S., Pine, F. and Bergman, A. (2003). *İnsan Yavrusunun Psikolojik Doğumu*. (Çev. A. N. Babaoğlu). İstanbul: Mentis Yayıncılık.
- Masterson, J. (2008). *Bağlanma Kuramı ve Nörobiyolojik, Kişilik Bozuklukları*. (Çev. H.Şentürk). İstanbul: Litera Yayıncılık

- Mc Neely, C. A. and Falci, C. (2004). School connectedness and transition into and out of health-risk behavior among adolescents: A comparison of social belonging and teacher support. *Journal of school health*, 74(7), 284-292.
- Mc Neely, C. A., Nonnemaker, j. m., and blum, r. w. (2002). promoting school connectedness: evidence from the national longitudinal study of adolescent health. *Journal of School Health*, 72(4),138-146.
- Mengi, S. (2011). *Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve öz yeterlik düzeylerinin okula bağlılıklarıyla ilişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Sakarya.
- Meyers, S. (1998). Personality correlates of adult attachment style. *The Journal Of Social Psychology*, 138(3), 407-419.
- Nair, H. and Murray, A. (2005). Predictors of attachment security in preschool children from intact and divorced families. *The Journal of Genetic Psychology*, 166(3), 245-263.
- Nalbantoğlu, G. (2016). *6 ile 11 yaş arasında çocuklarda görülen ruhsal sorunların annelerin bağlanma düzeyi, çocuk yetiştirme turumu ve aile işlevleri ile olan ilişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Narmanlıoğlu, O. (1985). *Türk edebiyatında yatılı okul öğrencilerinin görünümü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Nigar, F. (2014). *Ortaokul öğrencileri ile yatılı bölge ortaokul öğrencilerinin öznel iyi oluş ve temel psikolojik ihtiyaçlar düzeyinin karşılaştırması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Onuk, T.(2017). *Ergenlerde kişilik özelliklerinin sınav kaygısı ve okula bağlanma stilleri üzerinde etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Onur, N. (2006). *Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özakkaş, T. (2004). *Büytüncül Psikoterapi*. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Özdemir, Y. ve Koruklu, N. (2013). Parental attachment, school attachment and life satisfaction in early adolescence. *İlköğretim Online*, 12(3), 836-848.
- Özkök, A. ve Sarı, M.(2016). Ortaokul öğrencilerinin okula aidiyet duygusu ve arkadaş bağlılık düzeyi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 71-86.
- Özoğlu, S. Ç.(1982). *Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. İzmir: Ege Üniversitesi Matbaası.
- Paterson, J. E., Field, J. and Pryor, J. (1994). Adolescents' perceptions of their attachment relationships with their mothers, fathers, and friends. *Journal of Youth and Adolescence*, 23(5), 579-600.
- Patır Erkek, N. (2016). *Yatılı ve gündüzlü eğitim alan ortaöğretim öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile özgüvenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Raja, S. N., McGee, R. and Stanton, W. R. (1992). Perceived attachments to parents and peers and psychological well-being in Adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 21(4), 471-485.
- Rawatlall, N., Kliewerll, W. and Pillay, B. J. (2005). Adolescent attachment, family functioning and depressive symptoms. *South African Journal of Psychiatry* <http://dx.doi.org/10.7196/SAJP.8252>.
- Resmi Gazete. (2003). *İlköğretim kurumları yönetmeliği*, sayı: 25212.
- Resmi Gazete. (2012). *İlköğretim kurumları yönetmeliği*, sayı: 28360.
- Roeser, R. W., Midgley, C. and Urdan, T. C. (1996). Perceptions of the school psychological environment and early adolescents psychological and behavioral

- functioning in school: The mediating role of goals and belonging. *Journal of Educational Psychology*, 88, 408–422.
- Sagi, A. (2002). Attachment an infancy and personal space regulation an early adolescence. *Attachment and Human Development*, 4(1), 68-84.
- Savi, F. (2011). Çocuk ve ergenler için okula bağlanma ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 10(1), 80- 90.
- Savi Çakar, F.(2011). School attachment and quality of life in children and adolescent of elementary school in turkey. *Educational Research*, 1(9), 1465-1471.
- Schore, A. N. (2012). *Gelişimsel Bağlanma Kuramı*. İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü.
- Scharfe, E., and Eldredge, D. (2001). Associations between attachment representations and health behaviors in late adolescence. *Journal of Health Psychology*, 6(3) 295–307. doi: 10.1177/135910530100600303
- Serarslan, F. (2006). *Yatılı kız lisesi öğrencilerinin topluma uyum problemleri: kandilli kız lisesi örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Shaver, P. R. and Brennan, A. K.(1992). Attachment styles and the big five personality traits: their connections with each other and with romantic relationship outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18(5): 536-545.
- Simons-Morton, B. G., Crump, A. D., Haynie, D. L. and Saylor, K. E. (1999). Student-school bonding and adolescent problem behavior. *Health Education Research*, 14(1), 99-107.
- Somers, C. L. and Gizzi, T. J. (2001). Predicting adolescents' risky behavior: The influence of future orientation, school involvement and school attachment. *Adoles and Family Health*, 2(3), 2–11.
- Subramaniam, P. R. and Silverman, S. (2000). The development and validation of an instrument to assess student attitude toward physical education. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 1, 29-43.

- Sund, A. M. ve Whicstrom, L. (2002). Insecure attachment as a risk factor for future depressive symptoms in early adolescence. *Journal of The American Academy Child, 41*(12), 1478 – 1486.
- Sümer, N. (2006). Ergenlikte ebeveyn tutum ve davranışlarının bağlanma kaygısındaki rolü. *11. Ergen Günleri*, Konuşma Metni(Aralık), Hacettepe Üniversitesi.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi, 14*(43), 71-106.
- Stahl, S. (2014). *Bağlanma Korkusu*. İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.
- Şahin, G. (2009). *Yetiştirme yurdunda ve ailesinin yanında yaşayan ergenlerin bağlanma stilleri ile kimlik statüleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şahin, G. ve Sürücü, A. (2011). Yetiştirme yurtlarında yaşayan ergenlerde bağlanma ve kimlik. *New World Sciences Academy, 6*(1), 1318-1334.
- Şenol, D. ve Yıldız, S. (2009). Yatılı ilköğretim bölge okullarında öğrenci öğretmen ve aile etkileşimi Diyarbakır ve Erzurum örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18*(1), 43-55.
- Şimşek, D. (2010). *Yatılı ilköğretim bölge okulu ve ailesinin yanında kalan sekizinci sınıf öğrencilerinin akran ilişkileri, sosyal destek algıları ve yaşam doyumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*(6. Baskı). Boston, MA: Pearson.
- Ürgüp, B. (2017). *Ebeveynle gerçekleştirilen bağlanma stiline sınav kaygısı üzerindeki yordayıcı etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Yaman Karakoyun, S. (2014). *Kurum Bakımı Deneyimi Olan Yetişkinlerin Adil Dünya İnançları ve Bağlanma Stilllerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuzer, H. (2001). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yıldırım, Y. (2004). *Yatılı ilköğretim bölge okullarındaki öğrencilerin benlik algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Yıldız, M. A. (2014). *Ergenlerde anne babaya bağlanma ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkide duygu düzenleme ve baş etme yöntemlerinin çoklu aracılık rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Yılmaz, A. (2012). Yatılı ilköğretim bölge okullarının sorunlarının öğrenci algılarına göre değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 659-679.
- Yöndem, Z. D. ve Eren Artan, A. (2018). *Ergenlik. Gelişim Psikolojisi* (159-204). Ankara: Matsa Basımevi.
- Yörükcan, T. (2015). *Bir Erken Yaş Sosyalleşmesi Olarak Bağlanma ve Sonraki Yaşlarda Görülen Etkileri*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yüksel, Z. (2016). *Kurum bakımında kalmış yetişkinlerde bağlanma biçimleri ve ruhsal sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zimmermann, P. (2004). Attachment representations and characteristics of friendship relations during adolescence. *Journal of Experimental Child Psychology*, 88(1), 83-101.
- Zimmermann, Peter and Becker-Stoll, Fabienne (2002). Stability of attachment representations during adolescence: the influence of ego-identity status. *Journal of Adolescence*, 25, 107-124.

EKLER

Ek-1. Ebeveyn Ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri (EABE) Örnek Maddeler

Açıklama: Aşağıda anne ve babanıza ilişkin birtakım ifadeler verilmiştir. Her maddenin karşısındaki yedi cevabı dikkatlice okuduktan sonra boş bırakmadan size en çok uyana (X) işareti koyunuz.

Anne Formu	Kesinlikle katılmıyorum 1	Katılmıyorum 2	Kısmen katılmıyorum 3	Fikrim yok 4	Kısmen katılıyorum 5	Katılıyorum 6	Kesinlikle katılıyorum 7
1-Annem duygularıma saygı gösterir.							
6-Annemin kendi problemleri olduğundan, onu bir de kendiminkilerle sıkmak istemem.							
11-Kızgım olduğumda annem anlayışlı olmaya çalışır.							

Baba Formu	Kesinlikle katılmıyorum 1	Katılmıyorum 2	Kısmen katılmıyorum 3	Fikrim yok 4	Kısmen katılıyorum 5	Katılıyorum 6	Kesinlikle katılıyorum 7
2- Babam başka biri olsun isterdim.							
4-Sorunlarım hakkında babamla konuştuğumda kendimden utanırım ya da kendimi kötü hissederim.							
10- Babamdan pek ilgi görmüyorum.							

Ek-2. Çocuk Ve Ergenler İçin Okula Bağlanma Ölçeği (OBÖ-ÇE) Örnek Maddeler

Açıklama: Aşağıda belirtilen form, sizin okula bağlanma biçiminizi değerlendirmeye yönelik açıklamalar içermektedir. Her maddenin karşısındaki dört cevabı dikkatlice okuduktan sonra boş bırakmadan size en çok uyana (X) işareti koyunuz.

	Kesinlikle Evet 1	Evet 2	Olabilir 3	Hayır 4	Kesinlikle Hayır 5
3-Okulumda kendimi güvende hissediyorum.					
7-Bu okulda önem verdiğim arkadaşlarım var.					
10-Öğretmenlerimiz öğrencilerine çok destek olurlar.					

Ek-3. Bilgi Toplama Formu

Açıklama: Sevgili öğrenciler, bu form bilimsel bir araştırma için bilgi toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma bilimsel bir nitelik taşıdığından, sorulara verilecek cevaplar kimsenin kimliğini ortaya koymayacak biçimde kullanılacak ve kesinlikle kişisel bir değerlendirme yapılmayacaktır. Sizden istenilen formdaki her bir soruyu dikkatlice okuyarak size uyan seçeneğin yanına (X) işareti koymanızdır.

İlginize teşekkür ederim.

Nadire TOPÇU

Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

1-Öğrenim şekliniz nedir?	☐ Gündüzlü	☐ Yatılı		
2-Cinsiyetiniz	☐ Kız	☐ Erkek		
3-Yaşınız	☐ 9-10 ☐ 13-14	☐ 11-12 ☐ 15-16		
4-Sınıfınız	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8
6-Anne- Babanızın birliktelik durumu nedir?	☐ Birlikte	☐ Ayrı yaşıyor		

YATILI ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLER AŞAĞIDAKİ SORULARI DA CEVAPLANDIRACAKLARDIR.

7-Ne kadar süredir yatılı kalıyorsunuz?	☐ Bir yıldan az ☐ 1-2 yıl ☐ 3-4 yıl ☐ 5-6 yıl ☐ 7-8 yıl ve daha fazla
8-Yatılı kalmanızın sebebi nedir?	☐ Oturduğunuz yerde okulun olmaması ☐ Ailenizin maddi düzeyinin sizi okutacak kadar iyi olmaması ☐ Anne ya da babanızın olmaması ☐ Diğer- lütfen yazınız.....
9-Yatılı bölge okuluna,	☐ Kendi isteğimle geldim ☐ Ben istemediğim halde ailemin isteğiyle geldim ☐ Diğer- lütfen yazınız.....
10-Aileniz sizi ne sıklıkla ziyaret eder?	☐ Her hafta ☐ Ayda bir kez ☐ 2-3 ayda bir kez ☐ Altı ayda bir kez ☐ Yılda bir kez ☐ Hiç gelmezler

Ek-4. Milli eğitim onay formu

T.C.
KASTAMONU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 75048956-44-E.6084544
Konu : Anket izni (Nadire TOPÇU)

23/03/2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22/08/2017 tarihli ve 12607291 (Genelge No:2017/25) sayılı emirleri.
b) Araç Kaymakamlığı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünün 21.03.2018 tarih ve 89280875-44-E.5817978 sayılı yazısı.

Araç Kaymakamlığı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünün ilgi (b) yazılarında Abant İzzet Baysal Üniversitesi yüksek lisans programı öğrencisi Nadire TOPÇU'nun "Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Görev Ergenlerin Ebeveyne Akarana Okula Bağlanma Özelliklerinin İncelenmesi" konulu anket çalışmasını Kastamonu İli Araç İlçesi Boyalı Ertürk Yöndem YBO, Araç İlçesi Şehit Ünsal Aksoy YBO, Taşköprü İlçesi Taşköprü YBO, Pınarbaşı İlçesi Şehit Ramazan Akkaya YBO, Cide İlçesi Şehit Ayşe Aykaç, Daday İlçesi Prof. Dr. Fahri Ecevit YBO öğrencilerine uygulaması ile ilgili İnceleme ve Değerlendirme Komisyon Kararı ilişikte sunulmuştur.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi yüksek lisans programı öğrencisi Nadire TOPÇU'nun "Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Görev Ergenlerin Ebeveyne Akarana Okula Bağlanma Özelliklerinin İncelenmesi" konulu anket çalışmasını Kastamonu İli Araç İlçesi Boyalı Ertürk Yöndem YBO, Araç Şehit Ünsal Aksoy YBO, Taşköprü YBO, Pınarbaşı Şehit Ramazan Akkaya YBO, Cide Şehit Ayşe Aykaç, Daday Prof. Dr. Fahri Ecevit YBO öğrencilerine 2017-2018 eğitim öğretim yılında gönüllülük esasına göre eğitim-öğretim faaliyetlerini akatmadan uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Cengiz BAHÇACIOĞLU
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
23/03/2018

Ünal KILIÇARSLAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres: Sıraçlar Mahallesi Bayındır Sokak No 8 Posta Kodu 37100
Merkez Kastamonu
Elektronik Ağ: kastamonu.meb.gov.tr
e-posta: bilgi@kastamonu.meb.gov.tr

Bilgi için: Enis YILMAZ

Tel: 0 (366) 214 10 01
Faks: 0 (366) 214 64 94

Bu evmik güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden e25b-1156-37f6-a5a0-e4d1 kodu ile teyit edilebilir.

Ek-5. Gönüllü Katılımcı Bilgi Formu

Sayın Öğrenci;

Bu araştırma araştırmacı Rehber Öğretmen Nadire TOPÇU(RPD Yüksek Lisans Öğrencisi) tarafından, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Eğitimi Yüksek Lisans Tezi olarak Prof. Dr. Zeynep DENİZ YÖNDEM danışmanlığında yürütülmektedir. İletişim bilgileri: 05066293089, e-mail: nadire.tpc.53@gmail.com.

Bu araştırmada yatılı ve gündüzlü öğrencilerin akrana okula ebeveyne bağlanmalarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Yapılan literatür çalışmalarına bakıldığında bu alandaki araştırmaların yetersiz olduğu görülmüş olup, bu konuyu literatüre kazandırmak amaçlanmıştır. Bu konu ile ilgili aklınıza takılan sorular var ise, daha fazla bilgiliye ihtiyaç duyuyorsanız bize sorabilirsiniz. Araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Uygulamanın istediğiniz anında, diğer katılımcıları etkilemeden araştırmadan ayrılmak istediğinizi uygulayıcıya herhangi bir neden veya koşul belirtmeden ifade edebilir ve ayrılabilirsiniz. Araştırmada size verilen konular veya uygulamalar dışında herhangi bir rahatsızlık hissettiğinizde araştırmayı bırakmanız da mümkündür. Bu konuda size olumsuz dönecek herhangi bir sorumluluğunuz yoktur.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ederseniz, öncelikle araştırmacı Nadire TOPÇU(RPD Yüksek Lisans Öğrencisi) tarafından size ölçekler dağıtılacaktır. Daha sonra sizler ölçekleri cevaplandırarak ve tekrar araştırmacıya teslim edeceksiniz. Araştırma yaklaşık 30-45 dakika sürecektir. Bu araştırmada verilen ölçekleri gerçekçi bir şekilde cevaplandırmanız istenecektir. Bu araştırmaya katılmanın size hemen dönecek bir faydası bulunmamakla beraber, araştırma hakkında sonrasında bilgi almanız ve grup sonuçlarını görmemiz mümkündür. Araştırma sonunda, araştırma sonucu ile bilgi talep etmeniz durumunda, elde edilen bilimsel bilgiler sizlerle paylaşılacaktır.

Sorularınızı araştırmacıya hiç çekinmeden sorabilirsiniz. Uygulama esnasında paylaştığımız kişisel kimlik bilgileriniz deşifre edilmeyecektir. Araştırma sonuçları, İstatistiksel Yöntemlerle analiz edip, işlenecek ve bunun sonucunda elde edilen bilgiler rapor edilip, Tez Jürisine sunulacaktır. Kabul görmesi halinde literatüre kazandırılacaktır.

Araştırma ile ilgili daha fazla bilgi ve soru için:

Araştırma Sorumlusu: Rehber Öğretmen Nadire TOPÇU(RPD Yüksek Lisans Öğrencisi) – Ertürk Yöndem YBO, 0366 365 10 02 Araç/ KASTAMONU. Araştırma Danışmanı: Prof. Dr. Zeynep DENİZ YÖNDEM Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Eğitimi Bilim Dalı Başkanı, 0374 254 10 00 Gököy Kampüsü/ BOLU

Araştırmamıza ayırdığınız zaman ve göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı Teşekkürler...

Araştırmanın koşullarını anladığımı ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı taahhüt ederim.

İMZA:

TARİH:

Ek-6. Etik kurul onay formu

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Nadire TOPÇU
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD

Sayın Nadire TOPÇU,

"Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne Akarana Okula Bağlanma Özelliklerinin İncelenmesi " konulu araştırmanız ile ilgili olarak Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvuru (Protokol NO. 2018/101) kurulumuzun 08.05.2018 tarihli ve 2018/05 toplantısında değerlendirilerek etik olarak uygun bulunmuştur. Bilgilerinize sunarız.

Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Başkan)

Prof. Dr. Mehmet ERYİĞİT (Üye)

Prof. Dr. Altay EREN (Üye)

Doç. Dr. H. Birol YALÇIN (Üye)

Doç. Dr. Seval ALKOY (Üye)

Doç. Dr. Abdullah DURAKOĞLU (Üye)

Av. Zühal Demirci (Üye)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Nadire TOPÇU

Doğum Yeri-Yılı : Rize, 1991

İletişim Adresi

E-mail Adresi : nadire.tpc.53@gmail.com

Eğitim Durumu

2005-2009 : Mehmet Akif Ersoy Lisesi, Lise, RİZE.

2009-2014 : Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Lisans, TRABZON.

2016-2019 : Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans, BOLU.

TUTANAK

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı ğrencisi Nadire TOPÇU'nun 19.06.2019 tarihinde yapılan tez savunmasında "Yatılı Bölge Ortaokullarında ğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne Akrana ve Okula Bağlanma zelliklerinin İncelenmesi " tez başlığının "Yatılı Bölge Ortaokullarında ğrenim Gören Ergenlerin Ebeveyne Akrana ve Okula Bağlanma Düzeylerinin İncelenmesi" olarak değiştirilmesinin uygun olduğuna. (19.06.2019)

Prof. Dr. Zeynep DENİZ YÖNDEM

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Ayten EREN ARTAN

ye

Dr. Öğr. Üyesi Abdi GÜNGÖR

ye